

ραία και καταπράσινη τοποθεσία. Γιατί ήμουν έτσι ασυγκίνητος;

Συμφώνησα χωρίς όρεξη με το νησιώτη να μου δώσει τ' έργο του για να πάγω στη Χώρα και να το δώσω εγώ δυο άσπρα, δσα μου ζήτησε. Και ενώ συμφωνούσα κύταξα τα γένεια του τα άπεριποίητα που ήτανε μαύρα. Ός πο' να σελώσει, προσπάθησα να ξυπνήσω βουτώντας το κεφάλι μου στο κρύο νερό, μα δεν ξύπνησα. Καβαλίκεψα έτσι τ' έργο και πήρα δρόμο· ο νησιώτης ακολουθούσε γυμνοπόδαρος. Πάλι κατεθήκαμε στην ακροθαλασσιά και πηγαίναμε γιαλό γιαλό στο μονοπάτι της Παλιάπολης.

Τί μου έλεγε ο νησιώτης άγωγιμάτης μου εκείνη την ώρα καλά καλά δεν ξέρω, μα βαθύ μαθύ ήταν ή θάλασσα στα δεξιά μου και έφτανε ως τη Θράκη και τη Μακεδονία. Και πάσκιζα να χαρώ—δπως περίμενα πως θα χαίρόμουν—που πατούσα σε νησί Έλληνικό, που τ' ένομά του ήταν Σαμοθράκη. Τ' ένομα αυτό πάντα αντίλαλouse στ' αυτί μου ευγενικό, σά χρυσάφιν, και μ' άρεσε ή μορφή του νησιού από τότε που πρώτη φορά από το "Άγιον Όρος" την αντίκρυσε το μάτι μου. Και από τη στεριά και από τη θάλασσα το είχα δει απ' όλες τις μεριές απ' όξω το νησί και πόθησα να το γνωρίσω και από κοντά. Η μορφή του και τ' ένομά του με μάγεψαν χωρίς να ξέρω την ιστορία του. Έτσι θα μάγεψε ή Σαμοθράκη και τους περασμένους ανθρώπους. Η μορφή ενός τόπου αυτή θα πλάθει και την ιστορία του «κατ' εικόνα και όμοιωσιν αυτού».

Πέρα μακριά, μπροστά μου έδλεπα ένα άκρωτήρι που έπεφτε άπτόμα στη θάλασσα, και στην κορφή του στεκόταν ένας πύργος. Ήταν ή Παλιάπολη. Κάτι μυστηριώδες μου έλεγαν βέβαια στ' αυτί οι άγνωστοί Κάδαιροι που ως την ώρα μόνο το ένομά τους είχα άκουστά. Και της Νίκης το φτερωτό κορμί το είχα δει στα ξένα μιν ήμέρα, και το άνανοούσα τώρα. Τί άλλο ήθελε για να κάνει, φτερά ή φαντασία μου; Όμως ήμουν βαρύς εκείνο το πρωί και για ένθουσιασμούς άπροετοίμαστος, με κρατούσε μιν άλλάλητη και μελαγχολική άταραξία μολυβένια. Μιλούσαν, φαίνεται, μέσα μου κάποιες βαθύτερες φωνές.

Άριστερά, από το πέτρινο κατάξερο βουνό δλο ρεματιές, με άνθισμένες λιγαριές και ροδοδάφνες και με πλατάνια, κατέβαν νερά στη θάλασσα.

Τώρα που ξανασυλλογίζομαι θυμίζομαι πως ο

νησιώτης παραπονιούνταν που οι φόροι είναι βαρυνήρωτοι και του ξεγούσα πως θα έλθει και ο καιρός για να φύγουν οι τύραννοι, μα για να έρθει εκείνη ή μέρα πρέπει δλοι μας να βάλουμε τα δυνατά μας, να κοπιάσουμε, να πολεμήσουμε ίσως, να της άνοιξουμε δρόμο για να έρθει. Πρέπει να τη φέρουμε μες, δε θα μς έρθει μοναχή της. Ήταν ίσως άπάντεχα τα λόγια μου και ο νησιώτης με τα γένεια και τις βράκες δεν είπε τίποτε, όμως ξέρω πως κάποια παρηγοριά θα χύθηκε στα σωθικά του και με την έλπιδα θα του φάνηκε λιγάκι λαφρότερο το βάρος των φόρων. Μου μένει μονάχα κάποια λύπη τώρα γιατί ξέρω και τουτό, ότι δε θα έκανε ποτέ τίποτε ο νησιώτης εκείνος για να έρθει ούτε μιν ώρα νωρίτερα ή ποθητή μέρα. Η άόριστη έλπιδα, ή σκιάδα, προσμένει το γλυτωμό από την τύχη, ενώ ή έλπιδα ή έρσιμένη, ή ευγενική, φυτρώνει στην ψυχή του δουλευτή. Έκείνος που κοπιάζει για κάτι τι έχει και τη δικα την έλπιδα. Ο άλλος είναι σκιάδος· αλλά και τούτου ή έλπιδα κάτι λέει, άφου αν δεν την είχε θα σήμαινε πως δε νοιούθε πιά τη σκλαβιά του και πως έγινε ή ζωή ή με τον τύραννό του ένα πράμα.

Λέγοντας και περπατώντας φτάσαμε στην Παλιάπολη. Άνέβηκα στο άκρωτήρι με τον πύργο που έδλεπα από μακριά τόσην ώρα. Είδα τείχη άρχαία, ποιά χτισμένα με άκανόνιστους βράχους, ποιά με άγκωνάρια κανονικά, είδα και τοίχους με άσέστη χτισμένους, και μέσα στις έλιές, στα πρινάρια και στ' άλλα χαμόδεντρα είδα χαλασμένα παλιά χτίρια, και σκόρπια σκαλισμένα μάρμαρα. Για να νοιώσω την Παλιάπολη και την ιστορία της ήταν άνάγκη να δώ πρώτα τους σημερινούς Σαμοθρακίτες. Και κατέβηκα βιαστικά να πάγω στη Χώρα των ζωντανών ανθρώπων.

Φύτρωναν κάτω από ρίζωμα του λόφου—έπειδή είναι νερά τρεχούμενα πολλά—πλατάνια μεγάλα, και σ' έναν κούφιο κορμό μέσα ήύρα ένα Σαμοθρακίτη που έβενε καφέδες· το κούφωμα ήταν κατακυριωμένο από τον καπνό και πιο σκοτεινό εκείνο από τον ίσκιο των δέντρων μέρος έλαμπε μονάχα ή μικρή φωτιά, και μέσ' στη λάμψη της σαν Κάδαιρος μου φάνηκε ο Σαμοθρακίτης που δεν τον περίμενα διόλου στην έρημιά εκείνη.

Και τώρα φύγαμε από την άκοργιαλιά και το μονοπάτι πήραμε που άνεβαίνει μέσα στο σύδεντρο κατά την πλαγιά. Έπάνω μεσημεριάζει και άρι-

ζουν τα δέντρα· γύρω σε μεγάλο δέντρο σταλίζουν τα πρόβατα· σ' άλλο άποκάτω πλάγιαζε ο τροπάνος και το σκυλί. Το λιούρι βράζει και άχνίζουν διάφανον άχνό οι πυρωμένες πέτρες. Είμαι ξυπνητός και από τη ζέστη την κατάξερη μέθυσσα. Άρχίζει μια λαγκάδα, μα δεν κατέβηκα ως το βάθος της. Από κάποιο άνοιγμα είδα, χαμένο στα βουνά που το φύλαγαν, ένα χωριό· τα σπίτια του, σκαρφωμένα σε μια ξερή ράχη το ένα επάνω στο άλλο, είχαν το χρώμα των πετρών του βουνού και άντι για σκεπές είχαν δώματα. Τα παραθύρια λιγωστά.

Η Χώρα, μακριά από τη θάλασσα φερμένη, σε ψήλωμα παράμερο, κρυφά και προφυλαγμένο, σε χτισμένη από ανθρώπους τρεμαγμένους, είναι των τώρα ζωντανών Σαμοθρακικών ή πολιτεία. Από κει που την έδλεπα άνεβαίνοντας τη μισοέκρυβε κ' ένας άπόκρημος βράχος που στην κορφή του στυλόνεται το κάστρο των Γενοβέζων.

Θά ήταν το μεσοχώρι εκείνο το στενό πεζούλι που ξεπέζεψα. Ήμουν σε τόπο καινούριο που δεν τον είχα ίδωμένο πριν, μα οι άνθρωποι δε μου ήταν ξένοι· και τα καταπότια σά να τα ήξερα—το καφε-νεδάκι, τα πολλά σκαμνιά δξω, οι λίγοι πάγκοι κοντά στα λίγα ξύλινα τραπέζια μέσα, ένα δυο δέντρα στραβά, το μπακάλικο πάρα πέρα με λογής πραμάτειες της μπακαλικής και της μαναδικής ανάκατες, και νησιώτες βρακιάδες με μαντήλι στο κεφάλι, παραστικοί με βήματα τεμπέλικα και λιγωστοί καθισμένοι στα σκαμνιά δξω ή στα τραπέζια μέσα και στραβοκυτάζοντας τον ξένο, και μαζωμένα σιωπηλά νησιωτόπουλα με μικρές βράκες που αυτά παρατηρούν τον ξένο με κατάνυξη και μύγες που κολοούν στα τραπέζια και όπου άκαθαρότα. Καμιά κίνηση σ' όλα αυτά. Μοναχή ή μεσημεριάτικη ώρα μ' έχει μαγεμένο και κάθεται σ' ένα σκαμνί. Σ' άλλο σκαμνί κοντά μου ήρθε σε λίγο και κάθισε ένας με γένεια και με ρωτούσε θαρρετά από που ήρθα και τί δουλειά κάνω και τί θέλω που ήρθα. Μου φάνηκα σαν κάπως ζωηρός μέσα στην τόση νεκρά του χωριού και του μεσημεριού και ξεχώριζε από τους άλλους. Έμαθα ύστερα πως ήταν ο Άλγης ο Τούρκος, καρδακώρης και κατάσκοπος.

Τέ δείλι βρέθηκα στη Βίγλα δξω με μερικους νησιώτες, τον πρωτόπαπα και το δάσκαλο. Ήθελα

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΤΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

«Η άναγνώριση των άδερφών άρχίζει και γίνεται, ή ιδέα της άτομικής ιδιαιτέρας Πατρίδας άρχίζει και κλονίζεται, τα γεωγραφικά, χρωματισμένα σύνορα των Κρατών ξεθωιάζουν και σβήνουν και άναγνώριζεται μια νέα Πατρίδα, ή Γη, κ' ένας μόνος σκοπός, ή Άλήθεια. Ναί, ναί, προμαντεύομε πιά μέσ' από τη νύχτα του πόνου και της δυστυχίας, πως ξεμερώνει και κάνομε πιά τα πρώτα τρέμουλα βήματα, επιστρέφοντας επιτέλους Άσωτοι υίοι πρς τον Πατέρα "Ηλιο και τη Μάννα Γη. Κυτάχτε! Κυτάχτε! το αίμα των πληγωμένων ανάσπια θεών, βάφει κατακόκινα την άνατολή του ήλιου της Άλήθειας!»

Και κανένας δεν είδε, και κανένας δεν άκουσε, τα πονηρά δαιμόνια τα παιχνιδιάρικα και πειραχτούρικα, που φιδογλυστρούσαν από τα κυπα-

*) Η άρχή στο 355 φύλλο.

ρίσσια και στήσανε χορό τριγύρω στον Όρέστη και άρχισαν το μαργιόλικό τραγούδι:

«Ωμέ! Ωμέ!
Τόν έξάφνισες τόν κόσμον τόν ώραϊον!
Χίλια κομμάτια γίνηκε
Από το βαρί σου, το άτσάλενο χέρι!
Γιατί τέτοια είναι τα χτυπήματα των ήμυθών!
Τραβούμε τα συντρίμια στον άφανισμό.
Και κλαίμε
Την όμορφιά που χάθηκε,
Ο Άνυπότρεπε
Απ' όλους τους υιούς της Γης
Κ' ύπέροχε,
Χτίσε τονε πάλι
Κοι μέσα στην καρδιά σου έψωσέ τονε!
Άρχισε!
Με τ' να καθέριο νοῦ σου
Και νέοι θνητοί
Ας ύφωθοῦν για σένα!»

Όστόσο οι δυο φτισικοί άριστοκράτες άκολουθούσαν την κουβέντα τους:

— Στόν μπαμπά σας γράφετε: άγαπητέ μου πάτερ, ή σεβαστέ μου πάτερ;

— Τί λέτε καλέ! Άγαπητέ μου!

— Α! βέβαια, βέβαια! Τί σημασία έχουνε, παρακαλώ, αυτές οι δουλικές προσφωνήσεις; (το άπάνω χέλι του άνασηκώθηκε από άηδεια): Σεβαστέ μου πάτερ! Φιλώ την δεξιά σου! Είναι ντροπή! (τα μάτια του λάμψανε από ίερήν άγανότητα και το χέρι του ύψώθηκε σφιγμένο). Η οίκογένεια, ως γνωστόν, βρίσκεται στο τέλος της, διαλύεται, άποσυνθέεται, πάει! και πρέπει έμεις οι άνεπτυγμένοι οι Έκλεχτοί!

— Σας! φώναζε πάλι ο δάσκαλος ύψώνοντας το μολύβι.

Κι ο Όρέστης—ο Όρίστης δεν έδλεπε τίποτα, δεν άκουε τίποτα. Έίτανε μόνος εκεί με τόνειρό του πρόσωπο πρς πρόσωπο. Κ' έίτανε όδυνκρότατα κωμικός έτσι που κερνούσε και μεθούσε μόνος του.

«Το ένστιχτο του ύπέροχου ψυχολόγου και ψυχιάτρου που είχε μέσα του ο Χριστός, έπιστημονικώτατα τον δδγήγησε σε όλα τα λόγια της άγίας πης που είπε. Οι όρμές της καρδιάς ταυτίζονται με τις σκέψεις που ύστερα από χρόνια πολλά γεννοδόλησεν ο νοῦς. Κ' ή καρδιά του Χριστού είναι πρόδρομη προφήτισσα του νοῦ του Νεώτωνα και του Δαρβίνου και του Σπένσερ. Ο,τι ο σοφός δεν είχεν

νά δῶ τῇ Ἀθήνῃ πού δὲν τὴν εἶχα δεῖ ποτὲς ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο τὸ ψηλὸ φαίνονταν πολλοὶ τόποι. Μπροστά μας κατέβαινε μιὰ πλαγιὰ μὲ μαλακοὺς λόφους ἀλλοῦ δασοῦς μὲ δέντρα, ἀλλοῦ μὲ ξεραμένα χωράφια. Καὶ πέρα ἀπὸ τὴ φωτεινὴ θάλασσα ἦταν σὰ γερμένη ἡ χαμηλὴ Ἀθήνη, καὶ ξεπετιούνταν τὸ Ἅγιον Ὄρος μυτερὸ πρὸς τὸν οὐρανόν. Καθίσαμε σὲ κάτ' πέτρες σκορπισμένες ἐπάνω στὴν κατάξερη χρυσὴ χλόη πού εἶχαν πέσει ἀπὸ τὸ γαιωνικὸ βουναλάκι τὸν καιρὸ πού σείστηκε τὸ νησί. Ὡρα, πού σὰν ἀποσταμένο τὸ φῶς ἀπαλίνει τὰ χρώματα καὶ μακραίνει τοὺς ἰσκιούς καὶ σταλάζει σὰ μιὰ χινοπωριάτικη ἀτίμητη γλύκα στὰ πράγματα. Ὡριμάζει ὁ κόσμος.

Μοῦ ἔδειξαν κατὰ τὸ γυαλὸ ἓνα κατατόπι·

— Λέγεται Μακρολίτς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔκνε δὲ παπᾶς. Καὶ ὁ δάσκαλος εἶπε·

— Ἐκεῖ βγήκαν οἱ Τούρκοι τὸν καιρὸ τοῦ χαλασμοῦ.

— Ποιὸ χαλασμὸ λέτε;

— Στὰ εἰκοσιένα.

Καὶ ἀκουσα τὴν ἱστορίαν τοῦ χαλασμοῦ ὅπως τὴ θυμοῦνται στὸ νησί οἱ γέροντες.

Αὐτὸς τρεῖς προεστοὺς, πού ἦταν παγεμένοι στὴν Πόλιν γιὰ ἐμπόριο, τοὺς εἶχανε μυήσει ἐκεῖ στὴ φιλικὴ ἐταιρία. Γυρίζοντας στὸ νησί τοὺς ξεμυστηρεύτηκαν καὶ σ' ἄλλους μερικοὺς προεστοὺς, ὅτι εἶχαν μάθει. Ἀπὸ τὸ Μάρτη τοῦ εἰκοσιένα ἀκούστηκε ἀπὸ κάποιον καράβι πού ἀράξε στὴ Σαμοθράκῃ πὼς παντοῦ σηκώνονται οἱ Χριστιανοὶ καὶ χτυποῦν τοὺς Τούρκους. Ἀρνήθηκαν τότε καὶ οἱ Σαμοθρακίτες νὰ πληρῶνουν τὰ δοσίματα. Οἱ Τούρκοι τοὺς ξαπέστειλαν ἓνα ἱμπριώτη, τ' ὄνομά του Δογοθέτης, πού κάλεσε τοὺς Νησιώτες μὲ τὸ καλὸ νὰ πληρῶσουν τὰ δοσίματα μὰ αὐτοὶ τοῦ ἀποκρίθηκαν, καθὼς καλὰ τὸ θυμοῦνται οἱ γέροι πού τ' ἀκούσαν ἀπὸ τοὺς πατεράδες τους, πὼς δοσίματα δὲν ἔχουν νὰ δώσουν, μονάχα μολύβι καὶ μπαρούτι. Ἐπειτα ὅμως σὰν ἔφυγε ὁ ἱμπριώτης φοβήθηκαν γι' αὐτὸ πού εἶπαν, μὴν ἔρθῃ ὁ Τούρκος καὶ τοὺς σφάζει. Ἐνῆς Σαμιώτης ἐμνησθε στὸ νησί καὶ, μὲ τὸ νὰ ἔχει τουφέκι, ἄρχισε καὶ γύμναζε μερικοὺς Σαμοθρακίτες στὸ σημάδι. Θὰ βρίσκονταν ἴσως καὶ ἄλλα ὅπλα στὸ νησί, μπορεῖ καὶ νὰ ἔφεραν μερικά τότε γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακόν. Τὸ Σεπτέμβριον, τὴν πρώτη τοῦ μηνός, ξεπέζεψαν στὴς Μακρολίτς χίλιοι ὡς δυὸ χιλιάδες Τούρκοι, καθὼς λένε. Μόλις τὸ ἔμαθαν οἱ Σαμοθρακίτες

ἄρχισαν νὰ φεύγουν στὰ βουνά. Ὁ Σαμιώτης μὲ τριάντα σαράντα νησιώτες ἐπιάσαν τοὺς λόφους, τὸν Κούκο καὶ τὸ Βρυχόν, στὸ στενὸ πού λέγεται Σταυρὶ καὶ εἶναι στὰ δυτικὰ τῆς Χώρας. Ὅταν φάνηκαν οἱ Τούρκοι προβαίνοντας κατὰ τὴ Χώρα, τοὺς πυροδόλησαν. Τὸ βόλι τοῦ Σαμιώτη παίρνει κάτω τὸ σηματοφόρο τους. Ἀλλὰ στὴ δεύτερη ριζὴ τὸ τουφέκι σκάνει, ὁ Σαμιώτης ζητεῖ τοῦ γείτονά του τὸ τουφέκι· γιὰ νὰ τραβήξῃ. Τὸ βλέπουν αὐτὸ οἱ ἄλλοι Σαμοθρακίτες καὶ τὸ βάζουν στὰ πόδια, ἀκράταγοι. Σκόρπισαν δλοῦθε, καὶ μερικοὶ τρέχοντας κατὰ τὴ Χώρα μῆνυσαν τὰ νέα στοὺς χωρικοὺς. Τότε ἄρχισε τὸ μεγάλο φευγιόν. Μερικοὶ ὅμως ἔμειναν καὶ κρύφτηκαν μέσ' στὰ σπίτια. Μπήκαν στὴ Χώρα οἱ Τούρκοι, ἐπιάσαν ἀμέσως δυὸ τρεῖς καὶ κάποιον Κυριάκο, ἔξυπνο καὶ τετραπερασμένον ἄνθρωπο, τοῦ ἔταξαν πολλά, τὸν ἔκαμαν τσαούση καὶ τὸν ἔδωκαν καὶ προσκάλεσε τοὺς νησιώτες νὰ παραδοθοῦν τάχα πὼς θὰ τοὺς συγχωρέσουν οἱ Τούρκοι. Ἦρθαν λοιπὸν καὶ σιγὰ σιγὰ παραδόθηκαν ἑφτακόσιοι ἄνδρες, καὶ κάτω ἀπὸ τὸ κάστρο, σὲ μιὰ μερικὴ πού λέγεται Ἐφκάς, στὰ βράχια ἐπάνω, ἕναν ἕναν, σὰν τ' ἀρνιά, τοὺς ἔσφαξαν δλους. Τρεῖς μέρες βάσταξε τὸ μακελειόν. Ὅσοι ἔφυγαν ἄλλοι στὰ βουνὰ ἀνέβηκαν καὶ κρύφτηκαν στὴς σπηλιές, ἄλλοι κατέβηκαν στὴ θάλασσα καὶ τοὺς γλύτωσαν τὰ καράβια στὴ Ρούμελιν καὶ στὰ νησιά. Οἱ Τούρκοι, γυρεύοντας παντοῦ ἀνθρώπους ἐμπαιναν στὰ σπίτια καὶ τὰ ρήμαζαν. Ὅσους ἔβρισκαν τοὺς χαλοῦσαν στὴν τόπο. Στὴν ἐκκλησίαν μπήκαν, τύφλωσαν τοὺς Ἅγιους, ἀρπάξαν ὅτι πολύτιμο εἶχε, σύντριψαν τὴν Ἁγία Τράπεζαν, καὶ ἓνα μὲ τὴ λόγχη τοῦ τρύπησε τὸ Ἐθαγγέλιο πέρα πέρα. Ἐνα μῆνα, λένε, κυνηγοῦσαν τοὺς νησιώτες στὰ βουνὰ καὶ στὴς σπηλιές γιὰ νὰ τοὺς ξεπαστρέψουν δλους καὶ νὰ κλέψουν τίς γυναῖκες τους. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ ἄγριο κυνηγητό, τὸ δρόμο τοὺς τὸν ἔδειχνε πάντα ὁ Κυριάκος ὁ τσαούσης, γιὰ τὸ πατόι του. Γυναῖκες παράτησαν τὰ μικρὰ παιδιὰ τους, ἄλλες σὰν τρελλές πέταξαν τὰ βυζανιάρικα μωρά τους ἀπὸ τὰ βράχια γιὰ νὰ γλυτώσουν αὐτές, ἄλλες ἔπεσαν καὶ οἱ ἴδιες ἀπὸ γκρεμνοὺς καὶ σκοτώθηκαν. Ὅσες ἦσαν ζωντανές οἱ Τούρκοι τίς ἔκαναν σκλάβες. Καμιὰν ἀντίσταση δὲν ἔφεραν οἱ νησιώτες ἅμα τοὺς ἐπιάσαν. Καὶ σὲ μερὶς ἀπάντητες καὶ ψηλές, πού καὶ μιὰ πέτρα νὰ κυλοῦσαν μποροῦσαν νὰ πλακώσουν πολλοὺς Τούρκους, δὲν ἔκαναν ἀπὸ τὸ φόβο τους τίποτε παρὰ

ἄφιναν καὶ τοὺς ἐπιάσαν ζωντανούς καὶ ἡ τοὺς ἔσφαξαν ἀμέσως ἡ τοὺς ἔσερναν καὶ αὐτοὺς σκλάβους σὰν τίς γυναῖκες. Στὴν Πόλιν πήραν πολλοὺς καὶ πολλὰ καὶ τοῦρκεψαν. Ἄλλοι πέθαναν ἀπὸ τὴν πείνα. Αἱγοὶ ἔμειναν στὸ νησί πού κρύφτηκαν τόσο καλὰ στὰ κατὰδραχα καὶ τίς σπηλιές πού δὲν τοὺς βρήκαν οἱ Τούρκοι. Ἀφοῦ ἔσφαξαν δλους εἶχαν νὰ σφάζουν καὶ πήραν σκλάβους τοὺς ἄλλους, τὸν Κυριάκο τὸν τσαούση, τὸν καλὸν τοὺς δηγό, τὸν θανάτωσαν καὶ αὐτόν, λέγοντας πὼς καὶ αὐτὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι καλὸς ἀφοῦ προδίδει τοὺς συντοπίτες του.

Ἐφτὰ ὀχτὼ χρόνια ἔμεινε σχεδὸν ἔρημο τὸ νησί καὶ ἔρχονταν μονάχα κάπου κάπου κουρσάροι καὶ τὸ ἀπορήμαζαν.

Ἐβλεπα τὰ σιωπηλὰ κατατόπια καὶ ἡ διήγησις, σὰ νὰ ζωντάνευε, περνοῦσε μπροστά μου σὲ ζωγραφιές.

Ἵστερα πόθησα νὰ ἔμενα πάντα σ' ἓνα νησί κρυμένος, νὰ τὸ ἔκανα δικό μου. Καὶ πάλι ὅστερα φαντάστηκα νὰ γινόμουν τοῦ νησιοῦ βασιλεῖς, νὰ τὸ ἔριζα.

Ὁ ἥλιος εἶχε δύσει καὶ γυρίζαμε σιγὰ σιγὰ κατὰ τὴ Χώρα· μὰς προσπέρασε ἓνας βοσκὸς μὲ ἀνθοτύρια σὲ μαντίλι. Μὰς τὰ ἔδειξε καὶ τὰ ἀγοράσαμε.

— Θὰ τὰ φάμε τὸ βράδυ μὲ τὸ μέλι, ἔκανε ὁ παπᾶς.

(Ἀκολουθεῖ)

ΙΔΑΣ

ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ καὶ ΕΜΠΟΡΙΚΗ

Ἐν Ἀθήναις (Πλατεία Κάνιγγος)

Ἐγκριμένη διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Ἰουλίου 1894 Β. Δ. Σχολαὶ τεχνικῶν σπουδῶν ἀνώτεραι :

ΕΜΠΟΡΙΚΗ, ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ, ΓΕΩΡΓΙΚΗ,
ΜΗΧΑΝΟΥΡΓΙΚΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Φοίτησις διετής.

Ἐναρξίς μαθημάτων τῇ 15 Σεπτεμβρίου.

Πρόγραμμα ἀποστέλλεται δωρεάν.

Γίνονται δεκτοὶ μαθηταί.

ἀκόμα σκεφθεῖ, ὁ Ναζωραῖος Ποιητὴς τὸ αἰσθάνθηκε, καὶ ὅ,τι τὸ λογικὸν δὲν εἶχεν ἀκόμα δεῖ, τὸ ἐνστικτοῦ τοῦ εὐγενικοῦ ὁργανισμοῦ τὸ ἀγνάντεψε. Καὶ μόλις σήμερον ὅ,τι ὁ Χριστὸς εἶπε καὶ δὲν τὸ δικαιολόγησε, ἡ Ἐπιστήμη τὸ δικαιολογεῖ, δείχνει βαθιά, ἀνατίμωτον τὴς σάρκες μας, τίς ἴνες πού μὰς σμίγουνε μὲ ὅλο τὸν κόσμον, σὲ μιὰν ἀρμονικότητα καὶ μιὰν ἡδονικώτατη ἐνωση ἀγάπης καὶ ἀδερφοσύνης.»

Πόσο ἥρεμα σὰ βαρὶ σύγνεφο ἀπάνω σὲ λιόζετο βουνὸ καὶ πόσο θλιμένα πέρασαν ὁ ἥσκιος τοῦ Χριστοῦ ἀπάνω ἀπὸ τὰ μνήματα! Μερικοὶ χαμογελάσανε σὰν τὸν εἶδαν, περιφρονητικώτατα, σοφοὶ αὐτοὶ κουφιοκεφαλᾶκηδες καὶ ξεχαλιναρωμένοι ἀπὸ τίς δεισιδαιμονίες τῶν ὄχλων. Ἄλλοι προσέχανε ἄλλοι, δένανε τὴ γραβάτα τους, ἡ διορθώσανε μὲ τὴν ἄκρη τοῦ μανικιοῦ τους τὸ σηκωμένο χνοῦν τοῦ ἀψηλοῦ τους καπέλλου ἡ κρυφασαλιώσανε τὰ χεῖλιά τους νὰ κοκκινίσουν—καὶ δὲν τὸν εἶδαν!

Ἡ Χρυσούλα μόνον ὡς τὸν εἶδε, ἔσκυψε τὸ κεφάλι. Ἡ ψυχὴ τῆς γονάτισε μέσα της, καὶ ἔλυσε τὰ μαλλιά της καὶ ἀνοιξε καὶ ἔχυσε τ' ἀρώματα τῆς καρδιάς καὶ εἶπε :

— Σὺ εἶσαι ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Σὺ μόνον.

Ὡστε τὸ μέτωπο τῆς Ἀθηνᾶς τὸ σκληρὸ καὶ κυρίαρχον. Οὔτε τοῦ Ἀπόλλωνα τὰ χεῖλια πού καίνα καὶ τὰ μαλλιά πού πληγώνουν. Τὰ χέρια Σου μόνο, Κύριε, παρηγοροῦν καὶ δαίρνουν καὶ θαματούργοῦν, τὰ χέρια Σου τὰ διάφανα καὶ λευκὰ καὶ κερένια, σὰν ἔρρωστης γυναῖκα. ὦ! νὰ μπορούσα ν' ἀγγίξω τὰ χέρια σου, Κύριε!

IV

Ὁ οὐρανὸς ἄρχισε νὰ κατσουφιάζει. Ὅλοι σηκώσανε τὸ κεφάλι καὶ εἶδαν μ' ἱλιθία ἓνα σύγνεφο κατὰμαυρὸ πού κρεμότανε ἀπάνω ἀπὸ τὰ δέντρα, γεμάτο βροχή.

— Ἀ! νὰ μὴ βρέξει! νὰ μὴ βρέξει, νὰ γλυτώσωμε!

— Δὲ σοῦλεγα νὰ μὴν ἔρθομε; Καλὰ καθόμαστε στὸ καφενεῖο.

— Ἀ! πότε νὰ βρέξει! πότε νὰ βρέξει!

Ἡ μέρα ὅλη βουρκαμένη καὶ σύμπαθη ἥρεμα καὶ δειλὰ πονοῦσε, καὶ ἤθελε νὰ κλάψῃ δυνατὰ καὶ ν' ἀλαφρώσει καὶ δὲν τολμοῦσε.

— Δὲν τότε χωνεύω πιά! Δὲν τότε χωνεύω τὸ σαχλό!

Μούγγριζε ὁ ψευτοκαλλιτέχνης φουσκώνοντας καὶ ξεφουσκώνοντας καὶ ἀναταράζοντας τὰ χεῖλη τοῦ σὰ χήτη λιονταριοῦ.

— Τί ληδείες, τί ἀσυναρτησίες, κλέφτης ἀπὸ δῶ, κλέφτης ἀπὸ καὶ, βιδάνιο ἀπὸ τὰ βιδία καὶ ἔρχεται τώρα νὰ μὰς πουλήσῃ σοφίες! ἅα! μούγγριζε καὶ ὁ βιβλιοθηκάριος τρίζοντας τὰ δόντια του.

— Ἀ, νὰ μὴ βρέξει νὰ γλυτώσωμε! ἀναστενάξαν ὅλοι τριγύρω.

Ραγίζοταν ἡ καρδιὰ τῆς Χρυσούλας θαμπομαντεύοντας τὴν προστυχία τῶν ἀνθρώπων γύρω. Ἐνῆς φόβος παράξενος τὴν κυρίεψε. Ἐμοιαζε μὲ τὸ περιστέρι ἡ Χρυσούλα πού ἔαφνου βρέθηκε σὲ φωλιά γαρακιῶν. Ψυχὴς ταπεινὴ καὶ μπακαλιστικὴς γύρω τῆς, χαμοσερνάμενες καὶ λασποχαρούσες, χωρὶς ἰδανικά, ὅ,τι ἰδανικά καὶ ἄς εἴσαι, χωρὶς καμιά πίστη, καμιά φιλοδοξία, κανένα σκοπὸ! Ψυχόρμητα ἐνοιωθε ἡ Χρυσούλα ἕναν παράξενον φόβον καὶ μαζεύοταν καὶ δὲν τολμοῦσε νὰ σηκώσει τὰ μάτια της καὶ νὰ τοὺς κυτᾶξῃ. Ψυχόρμητα ἐνοιωθε πὼς ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ νέοι γύρω τῆς ἦσαν κανονικοὶ καὶ δίδουλοι καὶ τιποτίνιοι, ἀπὸ κείνους πού προοδεύουν στὴ ζωὴ, ἀνοιχτομάτηδες καὶ παραδόξιστοι καὶ πραχτικοὶ πού θάχουν τὴν ἄλλη μέρα πελατεία καὶ ὤπα-

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΞΑΔΕΡΦΗ ΜΟΥ

Γ'.

Ἀγαπημένη μου,

Ἦθελα δὲ ἐγὼ ἐχτές νὰ σὲ υπερασπιστῶ μὲ τὴν καρδιά μου, μὰ φοβήθηκα τίς θείες, ποὺ θὰ λέγανε πάλι πὼς ἐγὼ σὲ δασκαλεύω. Γιατί, θαρρεῖς πὼς δὲν ἔβλεπα τὴν ἀγωνία σου, νὰ τίς πείσεις πὼς σὲ φιλονεικία σου μὲ τὸ Μίμη εἶχε ἐπὶ τὸ δίκιο; Μὰ τί τὰ θεὸς ὅπως σοῦ λέω καὶ παραπάνω, ποὺ τίς φ βήθηκα αὐτὲς τίς φρενίτες μας θεῖτες. Ὅμως καὶ οὐ πάλι, δίκιο τώρα ζητᾷς σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα ἀπὸ τὸν ἕνα καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλο; Δὲ σιάσεις τίς δουλειές σου μοναχὴ σου καὶ νὰ σοιπαίνεις; Τί τίς θεὸς; Τάχεις μὲ τὸ Μίμη. Περίμενε νὰ βραδιάσει, νῆρθει ἐκεῖνος, σὺ σπύτι, νὰ καθήσεις σὺ σελονάκι σας τὸ ρόζ, καὶ τότε κάνε του τοῦ ἴδιου τὰ παρὰ πονά σου. Φόρεσε καὶ καμμιά τουαλετίτσα φιλόδοξη, χτένισε τὰ μαλλιά σου ὅπως σοῦ πηγαίνουν καλύτερα, γίνου ὅσο μπορεῖς πιὸ ὀμορφη καὶ πύσκιος νὰ φανεῖς φρενιὰ λυπημένη. Ὅχι θυμωμένη ὅμως, αὐτὸ τὸ μέσον, παιδί μου, εἶσαι γὰρ τίς πονηρὲς γυναῖκες, κ' ἐσὺ, ἀγαπημένη μου, μόνο λίγο-λίγο πεισματάρια εἶσαι...

Λοιπὸν θάρθει ὁ Μίμης, σοβαρὸς καὶ ἀμίλητος. Φυσικὰ θὰ θυμᾶται τὰ μεσημεριὰ καὶ θὰ μπαῖ ὅπου εἶσαι... Ἐσὺ βέβαια θὰ κάθῃσαι καὶ θάχεις τὸ κεφάλι σου μὲς στὰ χέρια σου, στὰ ὁμορφότατα χέρια σου, ἔτσι ποὺ ὁ Μίμης νὰ σὲ δεῖ ὅλη ὥς θὰ σ' ἀντικρύσει ἀπὸ τὴν πόρτα. Δηλαδή θὰ δεῖ τὴ ρόμπα σου τὴ ρόζ μὲ τίς πολλὰς νιαντέλλες καὶ τὰ κοντὰ μαγιόκια, τὸ κεφάλι σου τὸ σγουρὸ, τὰ μπρατσάκια σου τὰ χιονάτα. Τί θὰ συμβεῖ τότε; Ἔτσι ποὺ θάσαι ὁμορφη, καὶ ὅπως ὁ Μίμης ἔρχεται ἀπὸ τίς τόσες ἀσκήμιες καὶ πεζόγυτες τῆς ζωῆς, καὶ ὅπως θὰ φαίνοσαι λυπημένη-λυπημένη, καὶ ὅτι ὅλη μέρα καθόσουν ἔτσι ἀπαρηγόρητη, κατάκλιση μέρα, ὅλο καὶ ἀνεκνεκλίζοντας σὺ τοῦ σου τίς σκηνὲς τοῦ μεσημεριοῦ, καὶ ποῖός ξέρει, ἀμφιβάλλοντας ἂν ὁ Μίμης θὰ σ' ἀγαπᾷ ἀκόμα (νὰ εἶσαι βέβαιη ὅλα αὐτὰ θὰ περάσουν ἀπὸ τὸ νοῦ του, σὰ θὰ σὲ δεῖ ἔτσι ὁμορφη — ὁμορφη πρῶτα ἀπ' ὅλα, σημειώσέ το, παιδί μου — εἶσαι φοβερό, μὰ τί νὰ κάμουμε, ἔτσι εἶναι) ἢ πρῶτη του κίνηση θάναυ νῆρθε νὰ σοῦ χαδέψει ἐλαφρὰ τὸ κεφάλι... ὅχι... ὅχι... πρῶτα θὰ κάμει ὁ ἴδιος τὸν ἀδιάφορο τρυφερό... «Μὰ πὼς κάθῃσαι ἐδῶ μὲς στὸ ρεῦμα νὰ κρυώσεις;...» Καὶ πᾶει νὰ κλείσει τὴν

λῆψη — ροχοκίκαλα λαστιχένια, χέρια βρώμικα καὶ νύχια μαύρα, ντυμένα μὲ γάντια, κεφάλια γερά καὶ λογικώτατα, ὅπου ταχτοποιημένες σὲ συρτάκια μ' ἐτικέτες, γὰρ νὰ τοὺς εἶναι πιὸ πρόχειρες, βρίσκονται ὅλες οἱ πρόληψεις καὶ οἱ πόδες καὶ οἱ μικροπρέπειες καὶ κουτοπονηριές τῶν τίμιων καὶ πρακτικῶν ἀνθρώπων

- Μιὰ ψιχάλα!
- Κύριε Πρόεδρε, βρέχει!
- Βρέχει, βρέχει. Χιχίχι!
- Οὐ καχημένοι! Λίγο ἀκόμα καὶ τελειώνει!

«Υπάρχουν μέρα μας κάποιες ἰδέες καὶ κάποιες ρυθμοὶ τόσο παγκόσμιες καὶ τόσο δικαίαι, ποὺ καὶ ἂν δὲν τοὺς βλέπομεν ἀκόμα νὰ θριαμβεύουν, νοιώθουμε πὼς δὲν εἶναι δυνατὸ παρὰ νὰ νικήσουν, γιατί κάποιος βαθιὰ, πολὺ βαθιὰ μᾶς λείπει, πὼς οἱ ἴδιοι νόμοι ποὺ κυβερνοῦν καὶ ἐνερμονίζουν τ' ἀστρα, κυβερνοῦν καὶ ἐνερμονίζουν τίς καρδιές, ἢ ἔλξη ποὺ τραβᾷ τὸν ὀριζόμενον ἄνθρωπο στὴν ὀριζομένη γυναῖκα, ἢ ἔλξη ποὺ τραβᾷ μιὰ καρδιά στὴν ἄλλη, εἶναι μέρος μόνο, κομμάτι μόνο, τῆς παγκόσμιας ἔλξης ποὺ τραβᾷ τὴ Γῆ στὸν ἥλιο καὶ τὸν ἥλιο στὸν Ἡράκλει. Ὁ Νεῦτωνος τῶν ἀστρων βρέθηκε, τῶν καρδιῶν δὲν ἤρθε ἀκόμα. Μὰ θάρθει...»

πόρτα. Τώρα ἔρχεται καὶ καθίσει κοντὰ-κοντὰ σου (σὰ νὰ μὴν εἶχε ἄλλο μέρος στὸ ντυβάνι). «Μὰ ἀλήθεια, εἶσαι ἀκόμα κακωμένη μαζί μου;»

— Δὲν εἶμαι κακωμένη, Μίμη, εἶμαι μόνο λυπημένη...

Καὶ θὰ τοῦ δώσεις νὰ καταλάβει πὼς ἂν λυπῇ θηκες τόσο, εἶτανε, ὅχι γιατί εἶπε κείνος κάτι τι ποὺ σὲ πείραξε: «Ὅσοι γι' αὐτό! Εἶναι γιατί, ἐνῶ θεὸς νὰ κάνεις πάντα, μόνο ὅ,τι θέλει, δὲν τὸ κατορθώνεις καὶ τὸν στενοχωρεῖς...»

— Ἀγαπημένη μου... κ.τ.λ.

Στὸ Θεὸ σου ἐδῶ μέσα, τί γυρεύουν οἱ θείες μὲ τίς σοφὲς καὶ περισσεύς συμβουλές τους;

«Παῖδί μου, ὅ,τι πεῖ ὁ ἄντρας αὐτὸ εἶναι! Γιατί ἐκεῖνος εἶναι ὁ κύριος καὶ ὁ ἀφέντης σὺ σπύτι...» Καὶ ἔρχονται τὰ χρόνια ποὺ οἱ γυναῖκες βγαίνουν δὲξ μὲ φρενιὰ, καὶ τίς κλειδώνανε οἱ ἄντρες τους, καὶ πέρνανε τὸ κλειδί καὶ ποῦ, (σημ. δική μου) τόσο εἶταν σ' ἐνέργεια οἱ ἀνεμόσκαλες καὶ ὅλα τ' ἄλλα μέσα τῆς συγκοινωνίας, τῶν μέσα μὲ τοὺς δὲξ...

Κι αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπο ποὺ θὰ κανονίζεις τίς δοσοληψίες σου μὲ τὸν ἄντρα σου.

Τώρα, ἂν ἐπιμένεις μολαταῦτα νὰ ζητᾷς δίκιο, σοῦ λέω πὼς: Τὴ στιγμή ποὺ ὁ Μίμης ὁ δικός μου ποῦ κάνει παρατήρηση ἐπειδὴ ἀντὶ νῆχομε σὺ τραπέζι κομπόστα ἔχομε κρέμα, ποὺ ἐκεῖνος δὲν τὴν ἀγαπᾷ (ξέρει ὅμως πὼς ἐγὼ τρελλοῦμαι), ὁ λόγος εἶναι πὼς μ' ἀγαπᾷ πολὺ λιγότερο ἀπ' ὅσο χρειάζεται. Βέβαια, ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή, ἔχει ἐκεῖνος τὸ δίκιο, ἀφοῦ δὲν ἀγαπᾷ τὴν κρέμα, στοιχειώδικο χρέος μου εἶναι νὰ τοῦ κάμω τὸ χετῆρι του. Μὰ τάχα, κ' ἐδῶ νὰ ὁ κόμπος, δὲν εἶναι ἡ δική του στοιχειώδικο ἀπόδειξη ἀγάπης, νὰ παραβλέπει σ' ἕνα τόσο μόνον παραμικρὸ γούστο;

Καὶ νά, γιατί εἶχε ἡμῶς χτές, ὅπως θάχομε δι' ἡμᾶς πάντα ἐμεῖς οἱ γυναῖκες κάθε φορὰ ποὺ θὰ θελήσομε νὰ δεῖξομε πὼς: «Ἄλλο Ἀγάπη, καὶ ἄλλο Γεντισαρισμός».

Σὲ φιλῶ

ΠΕΤΡΟΥΛΑ

ΑΡΧΥΡΗ ΣΦΓΑΛΙΩΤΗ

ΠΑΛΙΟΙ ΣΚΟΠΟΙ

ΠΟΥΛΙΟΥΝΤΑΙ ΣΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ ΔΡ. 2
ΚΑΙ ΔΡ. 2 1/2 ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ

— Δὲ μὲ λὲς τί δέντρο κάνει τὸ σῆμα!

Ἡ φωνὴ τοῦ χτηνιάτρου ἔκοψε μὲς στὴ μέση τὸ λόγο τοῦ Ὁρέστη, κ' ἕνα βουητὸ ἀπὸ συγκρατημένα γέλοια καὶ βροσιές ἔξασπε. Ὁ Ὁρέστης ἀνήσυχος ἐστρεψε τὸ βλέμμα του νὰ δεῖ τί τρέχει, τί εἶπανε, καὶ ρώτησε κάποιος, ἴσως καμὴν ἀπορία, κ' ἔπρεπε ν' ἀπαντήσει, νὰ μὴν ἀφήσει καμὴν ἀσάφεια σὺ τὸν λόγο του καὶ νὰ προχωρήσει. Μάζεψε ὅλη του τὴ δύναμη καὶ κ. Πρόεδρος γὰρ νὰ κρατήσει τὰ γέλοια καὶ σίμωσε τὸν Ὁρέστη καὶ τοῦπε: — Τίποτα... τίποτα, κύριε Ἀστεριάδῃ! ἔξακολουθήσατε, παρακαλῶ...

Κ' ἡ Χρυσούλα ταραγμένη ἔσκυψε σὺ τὸ Γοργία ποὺ διάβαζε συλλογισμένους δίπλα σὺ τὸ δάσκαλο καὶ τόνε ρώτησε:

— Κύριε Γοργία, τί εἶπανε, ἀκούσατε; Κύριε Γοργία...

Καὶ τὸ ἀγαθὸ γεροντάκι σήκωσε τὸ ζωμένο προσωπάκι του καὶ ρώτησε:

— Τί εἶπανε; τί εἶπανε; Ποῖός ξέρει! Ποῖός ξέρει!

Κ' ἔσκυψε πάλι ἄπάνω σὺ τὸ βιβλίο.

Ὁ Ὁρέστης ἔξακολουθοῦσε τώρα ἡσυχος καὶ ἀτάραχος καὶ θεῖα ἡλίου.

ΔΡΟΜΟΙ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΕΣ

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟΣ ΓΥΡΙΣΜΟΣ

Ἐχτὸς τῶν ὁλων ἔγινε καὶ μίσση
Κάθε γυναῖκα μίτωπο, κάθε ξανθὸ κεφάλι,
Τὰ πάντα μάταια τάχα καὶ ψεύτικα κ' ἐπίβουλα
Μέσ' στὸ χεῖμα τὴ βαρεῖαν ἀπελπισία καὶ ζάλη.

Ὅμως ὡς ἔφθινε πρόβαλε τὸ μέγα τὸ χαμόγελο
Κι ὡς ἀπρασίνισε ὁ θρύμλος, ὁ κάμπος, τ' ἀπρηγιάλι,
Ὅλα τὰ ξαναγάπησα μὲ νόημα πιὸ βαθύτερο
Κι ὅλα γὰρ δεύτερη φορὰ τὰ λάτρεψα καὶ πάλι.

ΣΤΟ ΓΚΡΕΜΙΣΜΕΝΟ ΠΥΡΓΙ

Δὲν ἔρθε σὺ τὸ πανόραμα, σὺ μεταωνικὸ
Τὸ γκρεμισμένο τὸ πύργι, τ' ἀνήμερο παλάτι
Νὰ ὀνειρευτῶ τῆς ἐσποῖας τὸ λυρικὸ τ' ἀνάστημα,
Μηδὲ τὸ σιδερόφρακτον ἐπὶ τῇ ἀπάνου σ' αἶτι.

Ἦρθε μὲ τὸνεῖρο τοῦ νοῦ καὶ τὴ λαχάρα τῆς καρδίας
Νὰ σκύψω πρὸς τὰ εἰρηπία καὶ τὰ ραχνο μνημοῖρι,
Καὶ ν' ἀναστήσω τὸ ρυθμὸ, τὸ μάχο τὸ σῆμα,
Ποῦ ἄλλοι ἐδῶ μέσ' στὴ ζωὴ γροικῆθη, ὁ Τροβαδούρος!

ΑΠΑΡΝΗΤΗΣ

Τῆς Βρετανίας ὀνειρεύομαι τοὺς ἀρροφίλους γαλούς,
Σ' ἔργο νηρὶ τὸ ἀτλαντικὸ τὸ κύμα ἀναιμωρῶ,
Μὲ φέρνει ὁ νοῦς σὺ εἰρηπία τοῦ Ρήνου τ' ἀργολήμα,
Γὰρ τοῦ βορρᾶ τὰ τροπικὰ τὰ βράδια ξεκινῶ...

Τοῦ κάκου! ὅ,τι καὶ ἂν λάτρεψα βαθεῖα δὲ μ' ἀποκρίθηκε
Κι ἀγνάντια σ' ὅλα ὁ παραγνωρισμένος στέκος...
Κ' ἐγὼ τ' ἀρχαῖα λησμονῆσα καὶ ἀπαρνητῆς ἐγίνεκα
Καὶ νὰ χαρᾷξω ὀνειράτα καὶ νῆες ἀγῆτες πλίκω!

ΤΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ

Πὼς τ' ἀγαπᾷ τὰ γαλανὰ, τ' ἀφρόνιστα παιδιὰ
Στὰ συντριβάνια, ὡς παίζουν σιμὰ καὶ τ' ἀνδοτόπια,
Μὲ τᾶνoura σαλέματα τ' ἰδέα καὶ τ' ἀργά,
Ἦς τρέχουν καὶ ὡς πετοῦν τὰ τόπια.

Καὶ λέω πὼς εἶναι τὸ αἶνιγμα τ' ὥρα καὶ τὸ βαθύ.
Καὶ λέω πὼς εἶναι τ' ἀπαλὸ λευκὸ περιπλακάδι
Στὸ δέντρο γύρα τῆς ζωῆς, ὅμως, ὠμέ, ἔρθε
Καὶ γι' αὐτὰ κάποτε, γι' αὐτὰ, τὸ πεπρωμένο βράδι.

Ἐγὼ τὸ ἡλιοβασιλεῖμα τὸ θριαμβευτικὸ,
Ἐγὼ καὶ τὰ βαθύχρωμα τὰ ὠκεῖνα πλάτια
Καὶ στέκος καὶ στοχάζομαι καὶ τὰ παιδιὰ θωρῶ
Μὲ τὰ μικρὰ χαμόγελα καὶ τὰ μεγάλα μάτια!

ΤΑ ΑΓΧΝΑΡΙΑ ΤΟΥ ΑΚΡΟΑΙΜΝΟΥ

Ἦς βράδια ἐλθετικά, ὦ Λεμνί, καὶ ἀπομάκρυνε οἱ φωτιές

— Ὁ Νεῦτωνος τῶν ἀστρων βρέθηκε, τῶν καρδιῶν δὲν ἤρθε ἀκόμα. Μὰ θάρθει...

— Ἀ! ξερῶνισε πεισχυρὸς ὁ ψευτοκαλλιτέχνης, ποῦ σκυμένος πίσω ἀπὸ τὸν ὄγκο τοῦ χτηνιάτρου, καὶ ἔφτιανε. «Κυτάχτε! θὰ τοῦ κρεμάσω αὐτὸ ἀποπίσω μὲ μιὰ καρφίτσα! Ποῖός ἔχει μιὰ καρφίτσα; Τὸν αἶμα! τὸ φανφαρόνο!»

Καὶ σκυοῦσε θριαμβευτικὰ ἕνα κομμάτι τετραγώνου χαρτὶ ποῦχε γράψει μὲ κόκκινο χοντρὸ μόλυβι: «Ἐνοικιάζεται».

— Χαχαχά! Μπράβο! Ὁραία ἰδέα! Μπράβο! φωνάζανε ὅλοι κατενθουσιασμένοι.

— Ἀ! ἔτσι! νάλαφρώσω! καὶ τὰ βιβλιοθηκάρικα στήθια ἀναπνεύσανε βαθιὰ καὶ ἡδονικώτατα.

— Μὲ προσοχή, καχημένο, νὰ μὴ σ' ἀντιληφτεῖ! παρατήρησε ὁ κ. Πρόεδρος.

Ἀγάλια ἀγάλια στὰ νύχια τῶν ποδιῶν του, σκυφτὰ ἀλαφροσύνη ὁ κοντούτσικος ἀνθρωπάκος μὲ τὴ μεγάλη γραβάτα καὶ τὰ μακριὰ μαλλιά καὶ σίμωσε τὸν Ὁρέστη, ἐπικσε σιγοτρίνοντας τὴν ἔκρη τῆς ρεντικότητας του καὶ τοῦ κάρφωσε ἀνάλαφρα ἀνάλαφρα τὸ ἐνοικιαστήριο μὲ μιὰ καρφίτσα. «Ὁλοι, μὲλις κρατώντας μὲ τὰ δόντια τους τὰ γέλοια, περνοῦσαν ἕνας ἕνας, ἀποπίσω ἀπὸ τὸν Ὁρέ-

Στο γυαλό μύριες δάκρυαν καὶ δάκρυαν τὰ φῶτα,
Κ' ἐγώ, τ' ἀνέφερο παιδί, τὰ πῦρα γιὰ καρδίαις
Καὶ κάτω μέσα μου, βαθεία, γιὰ τὴν ἀγάπη-ἐρώτα...

Δὲ μ' ἀποκρίθηκε κανείς, κανείς, καμιά φωνή
Κ' ἔμεινα μὲ τὸ ρώτημα πού ἀπὸ παιδάκι λῆω
Σιωπή... κ' ἡ λίμνη ἀσάλευτη καὶ ἀχνόφωτη κ' ἱερή
Μ' ἔνα βαθύ μυστήριο: κ' ἔβλεπ' ὠραίο...

ΤΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

Καράβια πού ἀνοίχτηκατε στὰ λιμνικά νερά
Μὲ τὰ μεγάλα σας παννιά τὰ παραπονεμένα,
Καὶ φεύγετε ἀργαλὴν τὰ μελαγχολικά
Πῶς μοῦ μιλάτε δλόδοθα τὸ βράδι ἀπόψ' ἑμένα...

Ξένος ὡς εἶμαι καὶ ἄρρωστος καὶ πλάνος, σὰς θωρῶ
Καὶ λῆω μὴν κάτω μ' ἔδεσε μαζί μὲ τὴ ζωή σας,
Καὶ σὰς κυτῶ, καὶ σὰς κυτῶ καὶ ἀθέλητα μιῶ:
Καράβια, ἔλατε στὸ γυαλό καὶ πάρτε με μαζί σας!

Γενέθ.

ΔΕΑΝΤΡΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΔΗΜ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΗΝ ΟΞΩΠΟΡΤΑ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

Καλλιτεχνικὴ ἔκδοση τοῦ «Σεράπιου» τῆς
Ἀλεξάνδρειας, μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ συγγραφέα.
Ποιητικὴ στὰ γραφεῖα τοῦ «Σεράπιου»
(Revue «Serapion». Alexandrie — Egypte)
φρ. 5. Γιὰ τοὺς συνδρομητὰς τοῦ «Σερά-
πιου» καὶ τοῦ «Νουμά» φρ. 3.

ΜΑΝΩΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΦΩΝΗ ΜΕ ΠΙΑΝΟ

Τυπωθήκανε στὴ Λεϊψία καὶ που-
λιούνται στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά».

α') ΠΟΙΗΣΗ ΜΑΛΑΚΑΣΗ:

- 1) Στὴν ἀνέμη χαρτωμένα Δρ. 1.—
- 2) Τραγουδάκι » 1.—
- 3) Στὴ νῆσο πέρα ὁ πύργος τῆς Ἀθώ-
ρητης » 1.—

β') ΠΟΙΗΣΗ ΑΔΕΣ. ΠΑΛΛΗ:

- 4) Μολιδιατίσσα Δρ. 1.—
- 5) Μισιριώτισσα » 1.—
- 6) Ρουμελιώτισσα. » 1.50
- 7) Ἀφροδίτη. » 1.50
- 8) Χάιντε χρῶρδε. » 1.—
- 9) Μικρούλα. » 1.50
- 10) Στὸν Ἐποπα (μαλλιαρικά Πέπ!) Χαρίζεται.
Ὅλα μαζί ἕνας τόμος φρ. 5.

στὴ νὰ δοῦν τὸ ἐνοικιαστήριο.

— Μράβο! Ἐγὼ! Ἀριστοῦργημα! Καλὰ νὰ
πάθει ὁ φαρλατὰς! Ὁ Μεγαλοιδεάτης! Ὁ Ἀερό-
μυαλος! Ὁ Ζευζίκης!

— Ἀ! ἀλάφρωσα! Χιχιχί!

Ὅλοι κρατιοῦντανε δλοκόκκινοι νὰ μὴ ξεσπά-
σουνε στὰ γέλοια! μερικοὶ ξεφεύγανε κρυφὰ καὶ τρέ-
χανε ἀνάμεσα στοὺς τάφους, καὶ ἀκούγες ἀσυγκρά-
τητα πιά τὰ γέλοια τους καὶ τὰ ξεφωνητά.

— Χιχιχί! Ποιητάκος! Δὸν Κιχώτης! Ἀλά-
φρωσα... Ἀλάφρωσα!

Ἀ! ἡ Ἰδέα, ἡ Ἰδέα, ἡ ὁμορφὴ Βασιλοπούλα
πού προχωρεῖ μέσα στὸ θαμπὸ χρυσάφι τῆς Αὐγῆς
καὶ κατεβαίνει τὸ βουνό τὸ ἡλιοκαμένο καὶ πάει
πρὸς τὴν Πολιτεία πού κοιμᾶται ἐνδομα νυχτοπλαν-
ταγμένη, πάει μὲ τὴν πορφυρὰ τὴν αὐτοκρατορικὴ
πού σέρνεται στὶς λάσπες. Κι ἀπὸ τὶς σπηλιές δλό-
γυρα καὶ ἀπὸ τὶς τρύπες τῆς γῆς, καὶ ἀπὸ τὰ χαμό-
σπιτα πού χάσκουνε δλόμαυρα, γραμμὴ προβαίνουνε
καὶ τρέχουνε, μὲ τὰ πόδια, μὲ τὰ χέρια, μὲ τὰ γό-
νατα, νάνοι τερατόμορφοι (μέσα στὴ νύχτα φαντά-
ζουνε σὰν ἄνθρωποι) καὶ τὴ γιουχαρίζουνε καὶ τῆς
πετοῦν βρισιὲς καὶ πέτρες γιὰ νὰ τῆς κόψουνε τὸ
δρόμο. Κι αὐτὴ προχωρεῖ ἤρεμη καὶ γαλανομάτα,

Ο "ΝΟΥΜΑΣ,"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα Δρ. 8.— Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες Δρ.

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τρεῖς μηνες (2 Δρ. τὴν τρι-
μηνία) συνδρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητὴς ἂν δὲ στείλει μπροστὰ
τὴ συνδρομὴν του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 10

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιοῦνται
στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῇ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κισόκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια
Ἑθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιό-
δρομου (Ἀκαδημία), Βουλὴ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδη-
ρόδρομου Ὁμόνοια), στὸ κισόκι Ἰαννοπούλου (Χαυ-
τεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐδρίτσας Γ. Κολάρου καὶ
Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλὴ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτο-
ρεῖα τῶν Ἐφημερίδων, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπω-

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ παληκαριὰ τοῦ κ. Θεοτόκη—Δαῖκοι ῥήτο-
ρες—Ὁ κ. Γ. Φραγκοῦδης—Ἡ ῥίζα τοῦ
κακοῦ—Οἱ δικοὶ μας.

ΒΙΑΣΤΗΚΑΜΕ, θαρροῦμε, στὸ περασμένο φύλλο
νὰ θαμᾶσουμε τὴν παληκαριὰ τοῦ κ. Θεοτόκη. Ἡ
ἀλήθεια εἶναι πὼς ἔδειξε ὁ ἄνθρωπος κάποια παλη-
καριὰ, λέγοντας ἑξόστερα τὴ γνώμη του καὶ δηλώ-
νοντας, πὼς παραιτεῖται καὶ ἀπὸ τὸ κομματικὸ ἀρ-
χηγικὸ καὶ ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ, μὰ ἡ παληκαριὰ
τοῦ ἔβλεπε ὅσο καὶ τὰ ῥόδα, μονάχα μιὰν αὐγὴ.
Γιατὶ δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ καταλογιστεῖ γιὰ παλη-
καριὰ ἡ ἀπόκρισή του πού μᾶς τὴ φέρανε οἱ φίλοι
τοῦ γυρίζοντας ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς πού πῆγανε νὰ
τονε καταφέρουνε νάλλαξαι ἀπόφασιν. Ἐπειδὴ, λέει,
εἶναι κρίσιμη ἡ περιστάσις δὲν παραιτεῖται γιὰ τὴν
ᾠρα ἀπὸ τὸ ἀρχηγικὸ οὔτε ἀπὸ τὸ βουλευτικὸ,
μὰ ἀφίνει τοὺς φίλους του νὰ πολιτευτοῦνε στὴ
Βουλὴ ὅπως αὐτοὶ τὸ βρῶσιν καλὸ (=παῦει πιά
νὰναι ἀρχηγὸς τους) καὶ δὲν ἔχει σκοπὸ νὰν τὸ κου-
νήσει ἀπὸ τοὺς Κορφοὺς μεθαῦριο πού θάνοῖξαι ἡ
Βουλὴ (=παῦει νὰναι καὶ βουλευτὴς).

Ναὶ ἢ ὅχι, εἶτανε νὰ πεῖ ὁ κ. Θεοτόκης καὶ τοῦ-
λειψε τὸ κουράγιο νὰν τὸ πεῖ. Μαθμένα λόγια, μα-
σημένες πράξεις. Νά, ἡ πολιτικὴ μας καταντῇ, πού

μὲ σμιμένα ἔμπρὸς τὰ χέρια, σὰ νὰ προσεύχεται,
σὰ νὰ εὐλογεῖ... Φορεῖ χρυσὴ κορώνη στὸ κεφάλι,
φορεῖ κορδέλα κόκκινη στὸ λαιμὸ καὶ προχωρεῖ ἀνά-
μεσα στοὺς νάνους, ντροπκλή, γλυκεῖα καὶ ἀθώα, καὶ
τραβᾷ πρὸς τὴν Πολιτεία νὰ σφαγεῖ, ἢ νὰ μπεῖ Βα-
σίλισσα.

Πῶς καὶ μπροστὰ στὴν Ὁρέστη οἱ νάνοι γε-
λοῦσανε καὶ βρίζανε. Κι αὐτὸς προχωροῦσε ἤρεμος,
γλυκὸς καὶ ἀθῶος γιὰ νὰ σφαγεῖ.

Ὁ Νεῦτωνας τῶν ἀστρῶν βρέθηκε, μὰ τῶν
καρδιῶν δὲν ἦρθε ἀκόμα. Μὰ θάρρει! Καὶ θὰ μᾶς
μῦθεῖ στὰ καταπράσινα Ἐλευσίαινα Μυστήρια.
Καὶ θὰ γνωρίσουμε τὴ χαρὰ. Ἀπάνω ἀπὸ τοὺς σχο-
λαστικὸς κηπουρὸς καὶ τὰ στενοκέφαλα δόγματα,
ἀπάνω ἀπὸ τὶς ἐγωλάτριες καὶ μισερὲς ἀπόλαυ-
σὲς ἀτομικοῦ Ἑγώ, ἀπὸ τὴ γεωμετρικὴ, ἀφυχτι-
κὴ λογικὴ τῶν πραχτικῶν, ἀπὸ τὰ μισογκρεμι-
σμένα σύννορα ἠθικῆς καὶ ἀνθρωπικότητος καλοῦ καὶ
κακοῦ, ὁμορφου καὶ ἀσκημου, ἀπάνω ἀπὸ τὴ διά-
κριση ζῶου καὶ ἀνθρώπου, ἀνθρώπου καὶ θεοῦ, θὰ
γνωρίσουμε τὴ χαρὰ.

Ἐνα ἄγριο φύσημα ἀναποδογύρισε τὰ φύλλα,
τὰ κυπαρίσσια σαλέψανε τὶς κορφές τους τρομαγ-
μένα καὶ τὰ μικρὰ κλαδιὰ φωνάζανε. Χοντρές στα-

ὁ κ. Θεοτόκης μὲ τὰ στερνὰ του φερσίματα τὴν
καθρεφτίζει περίφημα.

*

ΑΡΧΙΝΗΣΑΝΕ καὶ τὰ λαϊκὰ κηρύγματα. Διάφοροι
ῥήτορες συνάξουν τὸν κοσμάκη στὶς πλατεῖες καὶ ἀγωνί-
ζονται νὰν τοῦ ἀνοίξουν τὰ μάτια καὶ νὰν τοῦ δείξουνε σὲ
τί βούρκο πολιτικὸ καὶ κοινωνικὸ κυλοῦμαστε καὶ μὲ ποιὰ
μῆσα θὰ σωθοῦμε.

Καλὰ καὶ ἔγια ὅλ' αὐτὰ. Μὰ ὁ Σύλλογος πού διοργα-
νώνει αὐτὰ τὰ λαϊκὰ κηρύγματα πρέπει νὰ ευσταίνει στοὺς
ῥήτορες νὰναι νὰ μὴν ξεθεώνουν τὸν κόσμον μιλώντας του
δοῦ καὶ τρεῖς ὧρες (ὅπως ἔγινε τὶς προάλλες στὰ Ἐξάρ-
χει), ἀλλὰ νὰ λένε λίγα πράγματα, μὲ οὐσία καὶ σὲ ἀπλὴ
γλώσσῃ γιὰ νὰν τὰ νιώθει ὁ κόσμος.

Πρέπει ἀκόμα ὁ Σύλλογος αὐτὸς νὰ διολέγει καὶ τοὺς
ῥήτορες καὶ νὰ μὴν ἐμπιστεύεται αὐτὴ τὴ δουλιὰ σ' ὅποιον
τύχει, γιὰτὶ τοῦτο βλάπτεται ἀντὶ νὰ ὠφελεῖ. Τὶς προάλλες
μιλώντας κάποιος ῥήτορας σὲ κάποια πλατεῖα εἶπε ἀνέμεσα
στ' ἄλλα:

— Δυὸ εἶναι οἱ μεγαλύτερες πληγὲς τοῦ Ἑλληνισμοῦ
πού ζῇ στὴν Τουρκίᾳ: οἱ Τούρκικες ἀρχὲς καὶ οἱ πρόξενοι
μας!

— Ὅχι, δυὸ, μὰ τρεῖς εἶναι οἱ πληγὲς (εἶπε κάποιος
στὸν πλατὺν του), γιὰτὶ ξεχνάει ὁ ῥήτορας πὼς καὶ ἡ ἀ-
φεντιά του ἔχει μαθήσει τοὺς δικούς μας τῆς Τουρκίας,
γυρίζοντας χρόνια καὶ χρόνια στὴν Ἀνατολὴ καὶ ἄλλου καὶ
συνάξοντας συνδρομῆς γιὰ μιὰ μεγάλη ἐθνικὴ ἐφημερίδα
πού δὲ βγῆκε ἀκόμα καὶ πού δὲ θὰ βγεῖ ποτέ.

*

ΜΑΣ ἦρθε γιὰ λίγες μέρες ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια ὁ κ.
Φραγκοῦδης, δικηγόρος κ' ἕνας ἀπὸ τοὺς λίγους διαλεχτούς
πού ἀπὸ χρόνια εἶδανε τὰ χάγια μας καὶ τὰ φωνάζανε
καὶ, φυσικὰ, δὲν ἀκουστήκανε. Δῶ καὶ τέσσερα χρόνια, σ'
ἐποχὴ δηλ. πού οἱ Ρωμιοὶ ὅλα τὰ βλέπανε γύρω τους
τρανταφυλλένια καὶ χερκοροτούσανε τὸ Ρωμαῖκο πού ἀρ-
μίνιζε καμαρωτὸ καὶ μὲ πῆμα τὸν κερὶ στὰ πρασι-
σμένα νερά τῆς λιμνοθάλασσᾶς του, ὁ κ. Φραγκοῦδης πέ-
ταξε στὴ μέση τὴ «Μεταρρύθμισή» του καὶ χτύπησε κατα-
κέφαλα τὴν κομματικὴν φαυλοκρατίαν καὶ φώναξε τὸν κίν-
τυνο καὶ μᾶς κάλεσε νὰ γίνουμ' ἕνα καὶ ν' ἀγωνιστοῦμε
γιὰ τὴ σωτηρίαν μας.

Μερικοὶ βουλώσανε τ' αὐτὰ τους μὲ κερὶ γιὰ νὰ μὴ
τὸν ἀκούσουν. Ἄλλοι τὸν ἀκούσανε καὶ γαλάσανε, γιὰτὶ
βρῆκανε παλαβὲς τὶς προφητείες του. Ἄλλοι τὸν πετροβο-
λήσανε, γιὰτὶ οἱ ἀλήθειες του τοὺς τσοῦξαν. Καὶ ἡ «Με-
ταρρύθμισή» οὔτε νὰ χρονιάσει δὲν πρόφταξε.

Σήμερα ὅλοι ξαναμασσούνε τὰ λόγια του—κι ἔς μὴν
τονε θυμοῦνται—καὶ διαβάζοντας κανεὶς τὰ δίστηλα καὶ
τρίστηλα ἄρθρα στὶς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες ξεγελιέται καὶ
θαρρεῖ πὼς διαβάσει παλιὰ φύλλα τῆς «Μεταρρύθμισης».

Ὅταν τὸν πρωτοεἶδαμε καὶ τονε ρωτήσαμε ἂν εἶναι
καὶ τοῦ λόγου του ἐπαναστάτης, μᾶς ἀποκρίθηκε γελῶντας:

λαγματιὲς πέφταν ἀπὸ τὰ σύγνερα πού κρεμόντανε
ἀποπάνω.

— Βρέχει! Βρέχει! φωνάζανε τῶρα ὅλοι δυ-
νατὰ καὶ φύγανε τρεχάτοι, ξεκαρδισμένοι στὰ
γέλοια.

— Βρέχει! βρέχει!

Ὁ Ὁρέστης κόπηκε στὴ μέση, κύταξε γύρω
του μὰ ἀγωνία κίτρινη περαχούθηκε στὸ πρόσωπό
του, ὡς εἶδε πὼς εἶχε μείνει σχεδὸν μόνος καὶ κα-
τέθηκε τρικλίζοντας ἀπὸ τὸ βῆμα ζητώντας μὲ τὴ
ματιὰ του τὴ Χρυσούλα. Μὰ δὲ μπορούσε τίποτα
νὰ διακρίνει. Μιὰ μαύρη σκέπη μπήκε μπροστὰ στὰ
μάτια του.

— Μὰ δὲν πειράζει, κ. Ἀστεριάδη, τοῦ ἔλεγε
δίπλα του ὁ κ. Πρόεδρος, μόλις κατορθώνοντας νὰ
κρατήσῃ τὴν ἀπαιτούμενη προεδρικὴ σοβαροσύνη.
Δὲν πειράζει... παρακαλᾷ... ἐξακολουθεῖτε.

— Ὅχι, ὅχι! Βρέχει! ἀκουστήκανε πάλι
πληθος φωνὲς πνιγμένες στὰ γέλοια. Βρέχει, βρέχει!

— Πάμε, Ὁρέστη! πάμε! ἔλεγε κ' ἡ Χρυ-
σούλα καὶ τὸν τραβοῦσε ἀπὸ τὸ χεῖρ ἱκετευτικὰ,
καὶ δὲν ἔβλεπε τὴν ᾠρὰ νὰ φύγει, νὰ φύγει μα-
κριὰ τους, νὰ μείνουνε πάλι μόνοι, ἡσυχὸι κ' εὐ-
τυχισμένοι σὰν καὶ πρῶτα, μακριὰ ἀπὸ τὸ πλῆθος

— Βλέπω πως είμαι περιττός σήμερα, που όλοι είναι επαναστάτες, ακόμα κι εγώ. Μπουφίδης!

★

ΕΠΙΜΕΝΟΥΜΕ πώς ήρξα του κακού βρίσκεται στο έλεον εκπαιδευτικό μας σύστημα και πως ότο δεν αλλάζει αυτό και δε γίνεται άδωπιώτερο, και χίλιοι νόμοι τίμιοι και μεταρρυθμιστικοί κι έν ψηφιστούμε, πάλι στον ίδιο φαύλο κύκλο θα τριγυρνάμε και πάλι στη σημερινή μας απίλη θα παραδέρνουμε.

Κι όμως το πρώτο και το σπουδαιότερο αυτό ζήτημα κανείς δε δείχνει πως το λογαριάζει. Μιλάνε για στρατό, για στόλο, για δικαιοσύνη, για οίκονομίες, για όλα και μόνο για τὰ σχολεία μας δε μιλάνε. Τὰ βρίσκουν, φαίνεται, καλά και άζιζα. Με γειά τους.

Όσο το φαίξιμο βραχύνει κάπως περισσότερο έμεις τους δημοτικιστάδες. Δεν είτανε σήμερα ή πιο κατάλληλη περίπτωση να βγούμε και μετς μ' ένα υπόμνημά μας και να υποστηρίξουμε την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση;

★

Κ' ΕΝΑ άλλο ακόμα έπρεπε να κάνουμε σήμερα έμεις οι δημοτικιστάδες. Να σκηματίσουμε τύλλογο, να οργανώσουμε σε κόμμα, πολιτικοκοινωνικό πιά κι όχι φιλολογικό, και να πακίσουμε με κάθε μέσο νακουστεί ή γνώμη μας.

Σήμερα περισσότερο από άλλη φορά έχουμε χρέος να δουλέψουμε γερά και συστηματικά για να μη βρεθούμε μεθαύριο, στον έρχομό του Νυμφίου, σαν τις μωρές παρθένες, με σβησμένες τις λαμπάδες μας.

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

ΙΔ'

ΣΤΟ ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ

Είταν Αύγουστος τώρα. Είχαμε άλλον ένα μήνα διακοπές κ' ήρθαμε να τις περάσουμε σαυτό το καλύδι, που κάθουμαι τώρα ολομνάχος και σου γράφω.

Κάθε χρόνο την είχαμε την καλοπέραση τούτη... Σηκωθήκαμε πρωί πρωί, τοιμαστήκαμε, μανταλώσαμε τὰ παράθυρα, κλειδώσαμε τις πόρτες και τραδήσαμε κατά τον κάμπο, με το γαδουράκι του γέρου φορτωμένο διασάκκια, ζεμπιλία και στρωσίδια.

Ήρθαμε και τὰ βρήκαμε όλα σε τάξη. Το καλύδι σκουπισμένο, οι σιτοβολώνες άπάνω χωρισμένους σε δυό καμαράκια, οι τοίχοι άσβεστωμένοι, τ' άργαλειά παρασμένα τριγύρω, το τουφέκι, ο πεζόβολος, τὰ παραγάδια, τάνγκια, όλα στον τόπο τους... καθέτις έδω είτανε γλέντι, ως κ' ή δουλειά μας...

*) 'Η άρχή στο 352 φύλλο.

αυτό των μαύρων ανθρώπων.

Ο Όρέστης νευρικός, σαστισμένος, έσπρωξε τη Χρυσούλα από κοντά του άπότομα... Δεν ήξερε τί να κάμει, που να πιάει, τί να πεί. Ένα άναφυλλητό του κόμπιαζε και τούπνιγε το λαιμό κ' ήθελε να κλάψει, να ξεσπάσει, μα δεν καταδεχότανε.

— Βρέχει! βρέχει! άκουγότανε πάλι οι φωνές και τὰ γέλια.

— Κύριε Γοργία, πάμε, είπε ή Χρυσούλα, κι άγγισε άνάλαφρα το Γο για που είτανε πεσμένος σε βαθιά συλλογή άπάνω στο βιβλίο. Πάμε! και τους έσπρωξε σιγά και τους δυό με μια κίνηση δειλότατα κ' προσεχτική. Πάμε!

Ο κ. Πρόεδρος έφυγε βιχαρικός, γιατί διέμπορσε πιά να πνίξει με το μαντήλι του τὰ γέλια, έτσι που στράφηκε τώρα ο Όρέστης και φάνηκε το ένοικιαστήριο σοδαρότατο να κάθεται άπάνω στη ρεντικότα.

Κ' είταν αλήθεια κωμικότατος ο Όρέστης έτσι που προχωρούσε κ' έφευγε με το ένοικιαστήριο άπίσω. Όλοι σκύφτανε το κεφάλι τους και τότε βλέπανε και τὰ μάτια τους γελοούσανε και το στόμα τους και όλη τους ή ψυχή, άδερφωμένοι όλοι σφιχτά στην κοινή άπόλαψη του Χυδαίου και του

Αυτό το μικρό χωραφάκι με τις συκίες του, με τις κληματαριές του, και μ' ένα περιβολάκι κοντά στη βρύση, είταν ή σεργιανιά μας. Δε μας έτρεφε το ξενοδούλι πιά τώρα. Το κατώγι μας είτανε γεμάτο, τὰ κουκούλια μας έβγαζαν το μετάξι τους, ως και βαμπάκι δε μας έλειπε. Ός και σουσάμι είχαμε για τις πηττες μας.

Μα μένα με κρυφόδερνε μια στέρηση και μια λύπη που δεν έσωνε μήτε μετάξι μήτε σουσάμι να μου τη δώξη. Σάν έμπαινα στο καλύδι κι άνιστορούσα πώς εκεί, κοντά στη γωνιά, κάθισε ή άγιασμένη ή Έλένη τότες που τηνε γλύτωσε ο γέρο Βασίλης, και πώς δεν ξαναμπήκε σ' αυτό το καλύδι, δεν ήθελε να μου πη πως την αγαπάει εκείνη την κόψη που της ξανάφερε τη ζωή, μ' έπαιρναν τὰ δάκρια κάποτε, και κατέβαινα στο γυαλό να ξεσκάσω κοντά στα κύματα. Κι αυτόν το δύσεχο χρόνο, που έφυγε ή Έλένη και πήρε τον άγύριστο δρόμο της άγισσύνης, που δεν μπορούσα πιά να την ξαναϊδω μήτε στο χωριό, είτανε δίστομο μαχαίρι ή λύπη μου και μου τρυπούσε ως πέρα τὰ σπλάχνα, κρυφά και δίχως να το ξέρη κανένας. Όρα πολλή δεν μπορούσα να μείνω κοντά στην κόψη εκείνη χωρίς το γέρο ή τη μάννα μαζί μου. Ός και τώρα ακόμα τη βλέπω την πέτρα που κάθισε ο γέρος και πήρε στα γόνατά του το τρεμασμένο μου τάγγελο, και θαρρώ πως τάφο-κοιτάζω. Τη βλέπω καλά την πέτρα, και το θαμάζω που δεν είναι ραχισμένη, δεν άλλαξε καθώς άλλαν έσοι κάθισαν εκεί άπάνω, μήτε σηκώθηκε να φύγη, καθώς εκείνοι. Δεν την έκλεψε κανένα ζεμπέκι, δεν καλογήρεψε, δεν άρρώστησε, δεν πέθανε, — και μήτε γράφει τώρα την ιστορία της!

Είναι τάγιο το βήμα του καλυδιού μου αυτή ή πέτρα. Θα δής εκεί κάποτε λουλούδια βαλμένα, ή και στοιδασμένα αυτά τὰ χαρτιά...

Ας πάρουμε τώρα μια από τις άξέχαστες εκείνες μέρες της έξοχης, κι άς την ιστορήσουμε, αν έχης υπομονή. Θαρρώ πως πρέπει. Έδω είναι που σ' έχω και σου μιλώ... Αυτ λόγια μονάχα για το Μεσοβούνι, μα μέρα της άθάνατης εκείνης της ζωής, κ' έχης όλη την ιστορία.

Μεσοβούνι είναι το βουνό που μας χωρίζει από τον κάμπο του χωριού, είναι κ' ή έξοχή μας. Ένα μικρό, παράμερο, ξεχασμένο κομμάτι του Παραδείσου, που βρέθηκε έδω άνάμεσα στα βουνά. Η μια πλευρά του έρθάνοιχτη, και βλέπει τη θάλασσα. Μια και μπής σ' αυτή τη φωλιά, και σαν πουλι σπαρταράει ή ψυχή σου. Άφησε πιά που σε μεθάει το θυμάρι κ' ή λυγαριά. Άφησε που σε κουφαίνουν τὰ κοπάδια τριγύρω με τὰ κυδούνια τους, που σε γλυκοκοιμίζουν οι βρύσες με τάνοιμητά τους νερά. Μα κείνο που σου δίνει καινούρια ζωή, που σε κάνει κι άνασαινεις πιά εύκολα, είναι που Τούρκος δεν έχει χωράφι τριγύρω... Έχει: ρωμαϊκή ψυχή μέσα του

Πρόστουχο.

— Καλά του την καταφέραμε! Μπρέ μπράβο!

— Καλά να πάθει ο σχολαστικός!

— Ω τον ποιητάκο μας! Μα κυτάχτε τον

πως περπατά. Σοδαρότατα! Χαχαχά!

— Ένοικιάζεται! Ένοικιάζεται! Χαχαχά!

Το άπάνω πάτωμα είναι άδειά!

— Άα! έτσι! άλάφρωσα βρέ παιδιά! μου

καθότανε στο στομάχι!

Ο Κοραής άπέναντι τους κύταζε άπελπισμένος.

Η βροχή άρχισε δυνατώτερη τώρα. Ο δάσκα-

λος σηκώθηκε, έκλεισε το τετράδιο να μη βραχούν

οι σημειώσεις του, σήκωσε από χάρμα το μαντήλι

του, το δίπλωσε σε σχήμα τριγωνικό, κύταζε τον

ουρανό, ένοιωσε τη βροχή να τότε μουςκεύει, σκέ-

φτηκε λίγο κ' είπε:

— Βρέχει!...

Κ' ύψωσε την όμπρέλλα του. Μια χοντρή άγάρμψη σά γεροντοκόρη όμπρέλλα, και την άνοιξε, σιγά-σιγά, να μη σκιστεί. Καλοθρεμένος, με μουσι, σοδαρός, έσκυψε με κύπο κι άνασκήωσε το πανταλόνι του από το μέρος του τακουνιού μόνο. (Τούτο σήμαινε πως ή λάσπη στο δρόμο δεν είτανε πολλή). Το αίμα σωριάστηκε όλο στο κεφάλι του κ' οι ρα-

τὰ μικρά το Μεσοβούνι. Ζούσανε μάλιστα τὰ χρόνια εκείνα και δυό τρείς Μεσοβουνιώτες που μύρισαν κι αυτοί μπαρούτι στα νιάτα τους! Ο γέρο Βασίλης είταν ένας. Ο μακκρίτης ο Άγγελάκος, στέ πλάγι μας, άλλος ένας. Είταν κι ο γέρο Καπλάνης, που είταν κι αυτός κατιτίς μια φορά. Όλοι τους ξωμε-ρίτες, άπείραχτοι έμως τώρα, και δεν τους κακόδλεπε κανένας άγας. Παντρεύτηκαν και στον τόπο, έξδν ο Βασίλης, που δρεξη για καινούριες άγάπες δεν είχε.

Αυτό είταν το Μεσοβούνι έρίστε τώρα κ' ή ζωή μας εκείνα τὰ χρόνια.

Πρι να φέξη, ο γέρος με κατέβαζε στο γυαλό και τραβούσαμε τις άποτονιές. Τά μουγκριά δεν άπαντέχουν όσπου να φέξη. Βγαίνουν από τὰ θαλάμια τους την αύγή, τριγυρίζουν τον κάδο να βρύνε φαει, χάφτουν το δόλωμα, πλάνουνται, κ' ύστερ' άρχίζουν και στρεφογυρίζουνε σαν άδράχτια όσπου ζαρώνει και κουβαριάζεται το σκοινί, κι άνασκήώνεται τάγκιστρι και ξεμπλέχεται από τὰ σάδραχνά τους, και τότες ξετινάζονται και φεύγουν. Πρέπει λοιπό να τραβήχτούν οι άποτονιές πρι να ξεμπλεχτή το μουγκρι, κι αυτό κάμνανε.

Όστερα, σά ξεμέρωνα, ρίχταμε τις άποτονιές της μέρας. Ξέραμε που κατεβαίνανε τὰ λαδράκια, που τριγυρίζαν οι συναγριδες, και κει τις ρίχταμε. Όστερ' άνεβαίναμε κατά το χτήμα, δι άρχιζε να χρυσώνη ο ήλιος της Άνατολής τὰ βουνά. Κι όσπου να χρυσώση και τὰ δικά μας τὰ βουνά, γυρίζαμε στο καλύδι με το καλάνι γεμάτο σόκα... Κατόπι άρχιζε ή δουλειά... Όστερα έπαιρναν οι γυναίκες τάργχειρά τους και κάμνανε συντροφιά του τζιτζικα κάτω από τη μεγάλη τη συκαμηνιά. Ήρχουνταν κ' ή Άγγελάκινα με τη ρόκα της, ήρχουνταν κ' ή Καπλάναινα με το βρακί του άντρού της, και κάμνανε με τις δικές μας χωριό. Έγώ τότες έπαιρνα τάποκαλαμίδι, και σαν έρριχτα μια ματιά στις άποτονιές, τραβούσα κατά τον κάδο, έμπαινα στο νερό ως τὰ γόνατα και ψάρευα. Και σαν έπιανα σωστή τηγανιά γύριζα πίσω, όρα που έπρεπε να τηγανιστούν.

Τάπόγεμα ο ύπνος δεν μπορούσε να λείψη. Όστερα πάλι λίγη δουλειά, κι όσπου να γυρίσης να δής βράδιαζε. Και σά βράδιαζε, κατεβαίναμε στο γυαλό και καθίζαμε στα χαλίκια και βλέπαμε τὰ φάρια που πηδούσαν κοπαδικά άπάνω στ' άσημένια νερά. Εκεί κατέβαιναν όλοι. Έβλεπες κόσμο εκεί. Εκεί τραγουδούσαν τὰ κορίτσια, πετούσαν πέτρες τάγόρια στη θάλασσα, οι άντρες μιλούσανε για τὰ μαξούλια τους, οι γυναίκες για καθέτις. Άν έλειπε και καμιά τους, έμενε τόπος και για ψεγάδιασμα.

... Έλντούσα κ' έγώ με τάλλα παιδιά. Παρά-βγαίνα κ' έγώ μαζί τους στην πέτρα, στο τρέξιμο. Τους πουλούσα και λίγη σοφία, τους έηγούσα τι λογής τόποι είναι πίσω από της Άνατολής τὰ βουνά...

φές των ρούχων τρίζανε. Η σιάση του, έτσι που είτανε σκυμένος και τρίζαζε δεν είταν καθόλου άξιόπρεπη κ' έπιβλητική. Το καταλαβε και μόνος του και άνασκήώθηκε ολοκόκκινος, κ' έφυγε βαστικά, γρχμύ για το σπίτι του, άντιγράφοντας τις σημειώσεις του στο καθάρο.

Κ' οι τρείς, οι άλλοι τρείς φύγανε κι αυτοί γρήγορα-γρήγορα, λες και τους δέρνανε και τους διώχναν τὰ γέλια που χυμούσαν ξωπίσω τους — σά μαντρόσκυλα που γαυγίζουν.

V

Έξοριου, έτσι που τρίζανε, τὰ μάτια της Χρυσούλας πέσανε στο χαρτί που είτανε καρφωμένο στη ρεντικότα του Όρέστη.

Ω πως μπόρεσε και κρατήθηκε και δεν έπεσε εκεί πίστομα στις πέτρες άπάνω! Ω πόσο θάδινε τη ζωή της νάχε τη δύναμη να γυρίσει πίσω στον όχλο εκείνο που γελούσε εκεί πέρα και να θαθεί μπροστά τους ξαγριεμένη, καταφρονετική κι άμείλιχτη και να τους πεί... Τί να τους πεί; τί να τους πεί; Κ' έτρεμε όλη.

— Τί έχης, Χρυσούλα; τί έχης; Ένοιωσε ο

... Τέτοιον μιά βραδιά εΐτανε σὰ μὰς πρωτο-
εἶπε ὁ γέρο Βασίλης τὴν ἱστορίαν του. Κανέναν δὲν
τὴν καλοῦσε ἐξὸν ἡ μακαρίτισσα, καὶ κείνη ποτὲς
δὲ μὰς τὴν δηγῆθηκε. Δὲ θυμοῦμαι τί τὸν ἔκαμε τὸ
γέρο νὰ μὰς ξεμυστηρευτῇ τὴν βραδιά ἐκείνη. Ἰσως
τὸν ἐρέθισε ὁ Καπλάνης, ποὺ ὅλο τις παλικαριές του
μὰς ἐβγάζε στὴ μέση, ὅλο Τούρκους μὰς σκότωνε.
Γιατὶ θυμοῦμαι τὸν Ἀγγελάκο ποὺ γύρισε κ' εἶπε
τῆς μάννας μου, «Δὲ μὰς ἔμεινε πάλι Τούρκος. Σὰν
πράσα πάλι μὰς τοὺς πελέκησε ὁ Καπλάνης!»

Δὲν τὴν ξέχασα τὴν ἱστορίαν τοῦ γέρο Βασίλη,
καὶ δὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσω ἀγνώριστη.

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

Ο „ΑΛΑΦΡΟΪΣΚΙΩΤΟΣ“

Φίλε «Νουμά»,

Αυτῇθηκα ἀληθινὰ διαβάζοντας σὺς «Φιλολο-
γικὲς ἐπιφυλλίδες» τοῦ 354 φύλλου σου τὴν κρι-
τικὴν τοῦ φίλου κ. Πέτρου Βασιλικοῦ γιὰ τὸν «Α-
λαφροῖσκιο» τοῦ Σικελιανοῦ. Καὶ λυπήθηκα γιὰ
τὸ πικρόχολο καὶ τὸ τραχὺ τοῦ ὕψους του, τὸ σὰν
προερεθισμένο καὶ μὲ προδιάθεσιν θάλλεγες νὰ εἰρω-
νευθεῖ τὸν ποιητὴν, νὰ τοῦ ἀρνηθεῖ τὰ πάντα. Ἀλλὰ
ὁ κ. Βασιλικός, ποὺ μὰς ἐδείξε δείγματα εὐκρι-
νείας στὴν κριτικὴν του, καὶ μὰς δίνει τώρα τόσον
καιρὸ τὴν λεπτότητα τῆς ἀντίληψής του γιὰ τὴν
πνευματικὴν τοῦ τόπου μὰς κίνησιν, δὲν ἦταν με-
γάλη ἀδικία νὰ παραγωνίσει ἔργο ὡς τὸν «Α-
λαφροῖσκιο»; Μὰς λέγει εὐθὺς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὅτι
τὸ διάβασμα τοῦ ἔργου τοῦ Σικελιανοῦ τοῦ ἐστάθη
ἕνα ἀληθινὸ μαρτύριον μὰς λέγει πὺς ὁ ποιητὴς δὲν
εἶναι καὶ ἀπὸ τοὺς κοινούς (!) καὶ μὰς ἐμολογεῖ
μάλιστα ὅτι ἔχει τέτοια χαρίσματα ὥστε θὰ ἐπλάθε
κόσμους ἂν ἤθελε νὰ τὰ μεταχειρισθῇ μὲ εὐκρι-
νείαν. Ὁ κ. Βασιλικὸς πλανήθηκε, παρανόησε τὸ
ἔργο. Τὸν ξάφνιασε τὸ νέο, τὸ ἐξαιρετικόν, καὶ τοῦ
ἐστάθη «μαρτύριον» ὅχι πλέον τοῦ βιβλίου τὸ διά-
βασμα ἀλλὰ τὸ ἀντίκρουσμα τῆς ζωῆς ὅπως ὁ Σι-
κελιανὸς τὴν παρουσιάζει μέσα στὸ ἔργο του. Καὶ
δὲν ἦταν δυνατό νὰ αἰσθανθεῖ κάθε ἰδιοσυγκρασία
τὴν πλούσια αὐτὴ ζωὴ. Ἐρεθίζεται βέβαια ἡ κρι-
τικὴ σὲ κάθε μεγάλη ἐμφάνισιν ποὺ ἔρχεται νὰ τῆς
ταράξει τὰ παραδεγμένα, νὰ παρουσιάσῃ θαυμαστὰ
τὸ πανόραμα τοῦ εἶναι. Καὶ αὐτὸ ἐπλάθε ὁ κ. Βα-
σιλικός. Ἐπειράχθη ἀπὸ κάποια ἰσχυρὴ χειρονο-

μία, ἀπὸ κάποια ὀρμητικὰ πετάματα, ἀπὸ κίνησιν
νέων ρυθμῶν καὶ νέων εἰκόνων. Καὶ ἀφοῦ, τὸ ξανα-
λέμε, ἐστάθηκε μαρτύριον τὸ διάβασμα ἐνὸς τέτοιου
βιβλίου στὸν κριτικὸν κ. Π. Βασιλικόν, γιατί μὰς ἐμο-
λογεῖ πὺς αὐτὸ τὸ βιβλίον ἔχει τόσες ἀρετές, ἔχει
τόσα ἐκλεχτὰ δῶρα, ὥστε καὶ νὰ μὴν ἴσχυται κα-
νεὶς νὰ τοῦ εὖρει ἀσχήμεις, ποὺ ἀντιφάσκοντας βρι-
σκει ὁ κ. Βασιλικός; Ἐνα ἔργο εἶναι ὡραῖο ἢ εἶναι
ἀσχημο. Δὲν ὑπάρχει μέσος ὁρος, καὶ μάλιστα γιὰ
ἔργα τῆς ζωῆς τοῦ «Α-λαφροῖσκιο». Τὴ γνώμην
μου γιὰ τὸ ἔργο τὴν εἶπα στὸ «Νουμά» καὶ στὴν
«Ἀκρόπολιν», ὥστε περὶ τὸ νὰ ἐπαναλάβω ἐδῶ τὸν
ἐξαιρετικόν μου θαυμασμόν ποὺ τρέφω στὸν «Α-
λαφροῖσκιο».

Ἀλλὰ κείνο ποὺ μὲ κάνει ν' ἀπορῶ περισσότερο
γιὰ τὴν ἀλλόκοτον αὐτὴν κριτικὴν εἶναι: πὺς παίρ-
νοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ ἔργο αὐτό, ἀπὸ τὴν χειρονο-
μία ποὺ σαλεύει ἔξω μὲσα τοῦ καὶ θαυμαστά, ὁ
κριτικὸς θορνεῖ τὴν νεότητίν τῆς ἐποχῆς ἐδῶ στὸν τόπο
μὰς, τὴν χωρὶς ἰδανικά, χωρὶς εὐκρινείαν, χωρὶς
κανένα εὐγενικὸν πόθο, κ.τ.λ. διάφορα ἱερεμικά
τοῦ φίλου Βασιλικοῦ. Παράδοξον μὰ τὴν ἀλήθειαν
ἕνα τέτοιο βιβλίον νὰ τοῦ προκαλέσῃ πάλι τις ἀπο-
γοητευτικὰς του σκέψεις γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν νεό-
τητα, ἐνῶ τὸ ἐναντίον ἔπρεπε νὰ τοῦ ἀποκαλύψῃ
κόσμους, καὶ νὰ τὸν κάμει νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἀναζη-
τῇ ἡμεροφίαν γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔταν τέτοια ἔργα ἔρ-
χονται στὸ φῶς!

Εἶμαι βέβαιος πὺς παρανόησε τὸ ἔργο τοῦ Σι-
κελιανοῦ ὁ κ. Πέτρος Βασιλικός, καὶ ὅχι μόνον τὸ
παρανόησε, ἀλλὰ νοιώθοντας τὴν ἀπείρως ἡθικὴν
ζωὴν τοῦ ποιητῆς εἰκονισμένην μέσα στὸ ἔργο συντα-
ράχτηκε, καὶ ὅλα τοῦ παρουσιάστηκαν ψεύτικα, ἐπι-
πλαστά, φτιασμένα. Καὶ ἀπορῶ μὴ φορὰ ἀκόμη
πὺς ἡ ἀντίληψίς τοῦ κ. Π. Βασιλικοῦ ἄφισε τόσον
ἀστοχὰ τὸν κριτικὸν νὰ μιλήσῃ γιὰ τὸ ἔργο. Ἀδί-
κησε τὸν ἑαυτὸν τοῦ μιλώντας τόσον ἄπρεπα γιὰ τὸ
ἔργο καὶ γιὰ τὸν ποιητὴν, ποὺ ἂν δὲν τοῦ ἀναγνω-
ρίζῃ ἀρετὰς ποιητικὰς δὲν ἔπρεπε νὰ σεβασθεῖ τὴν
πιθανὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ μιλήσῃ ἀνετα
καὶ εὐγενικά; Καὶ ἡ ἀρετὴ του εἶναι πραγματικὴ.
Ὁ ἴδιος, σὰν δὲν πρόκειται γιὰ παιδαρέλια, ἀκούει
μ' ὅλην τὴν μετριοφροσύνην, καὶ μὲ τὴν διάθεσιν νὰ
ὠφεληθῇ ἀπὸ τὸ στοχασμὸν τῶν ἄλλων. «Ὁ «Α-
λαφροῖσκιο», μού ἔλεγεν ὁ ποιητὴς τις ἄλλες, δὲν
εἶναι ἡ διαθήκη μου. Τί θὰ ποῦν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἀν-
θρώποι δταν ἰδοῦν, ἂν ἰδοῦν, τὸ πόσο ἐργάστηκα κ' ἔρ-

γάζομαι γιὰ ν' ἀνεβῶ στὴν ἱερὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς;
Ἀλλ' ἂς τὸ βγάλουν ἀπ' τὸ νοῦ τους, ἡ ποίησις βέβαια
βρίσκεται σὲς στάνες καὶ σὲς κορφοβούνια, ἀλλὰ
τὸ κορφοβούνι τῆς εἶναι ἡ ψυχὴ καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀν-
θρώπου. Βρισκόμαστε μπροστὰ στὴ μεγαλύτερην
ἐποχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Θὰ ρήξω πρῶτος ἐγὼ τὴν φι-
λολογικὴν ψευτιά ἀπὸ πάνω μου. Ὁ καιρὸς θὰ δεί-
ξῃ ἂν ἔχω μὴν ἀπασταλῇ. Ὅσο γιὰ τὸν «Α-
λαφροῖσκιο», δὲν τὸν θυμοῦμαι πιά παρὰ γιὰ τὴν
ἀκέραιον εὐκρινείαν τῆς σύλληψής του.»

Ἐγὼ τοῦλάχιστον, φίλε μου Βασιλικέ, πιστεύω
στὴν ἐμφάνισιν αὐτοῦ τοῦ ἔργου, καὶ ἀναφωνῶ γιὰ
τὸ Σικελιανόν, καὶ δὲ θὰ μετανοήσω ποτέ: «Ἐτοι-
μάζετε τὴν ὁδὸν Κυρίου· ἐδθαίτας ποιήτε τὰς τρίβους
αὐτοῦ».

Σ. Π.

Η ΑΝΟΙΣΙΑΤΙΚΗ ΠΡΟΖΑ

ΕΗΜΕΡΩΜΑ

Ἐνα κόκκινο φόντο, κόκκινο βαθύ, ἄλικο,
φλογερό, πὺς σαρκαστικὸν ἀπὸ πορφύρα καὶ πὺς πρόσ-
χαρο ἀπὸ ρουμπίνι, ἀπλωνότανε ὁλοένα πηχτότερον,
ὁλοένα σαρκινώτερον, μπροστὰ σ' ἀνοικτὰ μὰς μά-
τια καὶ ἀνάμεσα τοῦ ἐπρόβαλιν παραξένους μορφές,
ἀσχημες, τραγικὰς, μορφές ποὺ σαρκωνότανε τὸ
θλιβερόν μας ὄνειρον τὴν ὥραν ποὺ ἡ χλωμότατη Μαρ-
τιάτικη αὐγὴ ἐξέσκιζε τὸ νυχτερινὸ πέπλο.

Ἐξω εἶταν κάποια συγγενικά, ἴσως καὶ νὰ φιλό-
δραχε. Τὰ μεγάλα τζάμια τῆς ἔρημης μπυραρίας
εἶχαν ἀρχίσῃ νὰ πρασινίζουν. Ἐμῶστε ὅλοι ἀποκα-
ρωμένοι. Κάποιος ἀπὸ μὰς παραλαλοῦσε μουρμου-
ρίζοντας θλιβερώτατα λόγια.

Ἀπὸ τὰ ξαφνο ἀνοιγνὰ τῆς πόρτας μπῆκε μιὰ
φιλόλιγνη γυναίκα, ὁμορφοστολισμένη, φιλόλιγνη
καὶ λυγρή, κρατώντας ἀπὸ τὸ χέρι τὸν καθαρλιέρον
τῆς. Ἦλιοι καὶ ἀστερισμοὶ ἔλαμπαν τὰ πολύτιμα πε-
τράδια στὰ μικροῦλὰ δάχτυλά της. Τὸ τραπέζι
τοῦς γύμισε σὲ λίγο ἀπὸ πράσινες μπουλιές μ' ἀση-
μένιους λαμπροὺς, λεπτὰ καὶ ψηλά ποτήρια, σιφὲν
γκαστρομένα. Ἐνα γέρεκο γκαρσόνι, νυσταγμένο,
τοὺς σέρβιρε.

Ὅμως κανεὶς μὰς δὲν τοὺς ἐδλεπεν ἀληθινά.
Εἶχαμε ὅλοι τὴν ἀσάλευτη πεποίθησιν πὺς ἐξω ἀπὸ
τὸν κύκλον τοῦ ὁνείρου μὰς δὲν ὑπῆρχε τίποτα ζων-
τανόν. Εἶχαμε φιλιωθῇ γιὰ πάντα μὲ τις παραξένους
μορφές του. Κι ὁλόγυρά μὰς πάντα τὸ ἴδιο κόκκινο

Ὁρέστης ἀπάνω στὸ μπράτσο τοῦ τὸ κορμὶ τῆς
Χρυσούλας ὅλο νὰ πῆφτει καὶ νὰ σπᾷ.

— Τίποτα, τίποτα...

Μὲ μιὰ κίνησιν ἀδέξια καὶ ἀστόχαστη ἔρπασε
τὸ χαρτί καὶ τὸ τσαλάκωσε στὰ χέρια της. Ἡ
καρφίτσα τῆς κάρφωσε τὰ δάχτυλα, μὰ δὲν ἔ-
νοιωσε τίποτα.

— Τί χαρτί 'ναι αὐτό; γιατί τὸ κρύβεις; θέλω
νὰ δῶ!

Ἀρπάξε τὸ χέρι της ὁ Ὁρέστης νευρικός καὶ
πολέμησε νὰ τῆς τὸ ἀνοίξῃ.

— Μὴ, μὴ... Ὁχι, Ὁρέστη! Ὁρέστη μου!
φώναξε ἡ δύστυχη σφίγγοντας ἀπελπισμένα τὸ
χέρι της.

— Θέλω νὰ δῶ! Θέλω νὰ δῶ! Εἶτανε κορφο-
μένο ἀπάνω μου! Θέλω νὰ δῶ!

Τὴν κρατοῦσε καὶ τῆς πλήγωνε τὸ χέρι καὶ αὐτὴ
ἀπελπισμένη ἔφησε τὰ δάχτυλά της ν' ἀνοίξουν
καὶ ἀπλωσε τὰ δύο της τὰ μπράτσα ἀπάνω στοὺς
ὤμους τοῦ Ὁρέστη.

— Ἀγάπη μου, δὲν εἶναι τίποτα, τίποτα...
Μὴ λυπηθεῖς, Ὁρέστη μου!

Κι αὐτὸς τὴν παρμέρισε μ' ἕνα κίνημα σκληρὸ
τοῦ χεριοῦ του καὶ ξετύλιξε τὸ χαρτάκι. Τὰ γράμ-

ματα τὰ κόκκινα πετάχτηκαν σὰ φλόγες καὶ τοῦ
κάψανε τὰ μάτια.

Μιὰ φωνὴ στριγγιά ἀνέθηκε στὸ λαιμό του, μὰ
σφάχτηκε ἐκεῖ ἀπὸ κάποιο δίκικο μαχαίρι.

Γύρισε ἀπότομα πίσω τὸ κεφάλι κ' ἡ πρώτη
τοῦ ὀρμὴ τὸν ἔσπρωξε νὰ τρέξῃ νὰ γυρίσῃ πίσω,
νὰ τοὺς βρεῖ, νὰ φωνάξῃ, νὰ βρῖσῃ, στὰ χέρια του
μέτα ἐνοιωθε τὴν πρωτόγονη νυσταγικὴ λαχτάρα
τῶν χερῶν ποὺ δέρονταν. Κ' ὕστερα στράφηκε πάλι
μπροστὰ καὶ ἄρχισε νὰ δρασκελίζει γρήγορα γρήγορα
τὸ δρόμον, σὰ νὰ τὸν κυνηγοῦσε κανεὶς. Λές καὶ
βιαζότανε νὰ πάει κάπου σὲ καμιὰ γωνιά παρὰ
μερὴ, νὰ μὴν τὸνε δεῖ κανένας, νὰ μὴν τὸν ἀκούσῃ
ψυχὴ καὶ νὰ πῇσαι χαμῶ καὶ νὰ κυλιστεῖ καὶ νὰ
φονάξῃ κ' ὕστερα νὰ σκύψῃ τὸ κεφάλι του ἀνά-
μεσά στὰ γόνατά του καὶ ν' ἀρχίσῃ νὰ κλαίει, νὰ
κλαίει, νὰ κλαίει: (Τί θὰ γενῶ; τί θὰ γενῶ; ποῦ
θὰ πάω... μού φαίνεται θὰ τρελλαθῶ!)

— Ὁρέστη μου! Ὁρέστη μου!

Ἐτρεχε πίσω λαχανιασμένη ἡ Χρυσούλα, σέρ-
νοντας μαζί της καὶ τὸ Γοργόν, ποὺ εἶχε σαστίσει
καὶ δὲν ἤξερε γιὰ ποῖόν λόγο νὰ φωνάζουν ἔτσι καὶ
νὰ τρέχουν.

Κ' ἔτρεχε. Ὅλο ἔτρεχε. Μισερωμένες φτάνανε

τώρα οἱ φωνές καὶ τὰ γέλια. Εἶχανε ὅλοι οἱ σπου-
δατοὶς κυκλώσει τὸ μνημεῖον τοῦ Κοραῖ κ' ἕνας εἶχε
παλώσει ἀπάνω στὰ κάγκελα κ' ἐβάζε γύρω στὴν
προτομὴν τὸ μεγάλο, τὸ βαρὺ σὰν κατὰρξ στεφάνι.
Κάπου κάπου ἀκουγότανε μερικές ἀλάκαιρες ἀμι-
σέρωτες λέξεις.

— Πιὸ κάτω! σιγά! θὰ τὸ σπάσεις, βλάκα!

— Οὐ καημένοι, σωπάτε!

— Διόρθωσε τὴν κορδέλα! Τὴν κορδέλα! Ἐτσι!
Ὁχι ἔτσι!

— Στραβὸς εἶσαι; Νὰ φαίνονται τὰ γράμ-
ματα!

— Σσσσ!

Ἐπεσε βαρὶὰ σιωπὴ. Ἐκόνου μιὰ φωνὴ ρητο-
ρικὰ μεγαλόστομη ὑψώθηκε. Φαίνεται, ἐκεῖνος ποὺ
ἀνέβηκε στὰ κάγκελα νὰ κρεμάσῃ τὸ στεφάνι, σὰν
τέλειωσε τὴ δουλειά του, σκέφτηκε πὺς ἡ θέση του
τοῦ ἐπιβάλλει νὰ κάμῃ ἕνα ἀστεῖον. Κι ἄρχισε νὰ
μιμῆται τὴ φωνὴν τοῦ Ὁρέστη καὶ νὰ τὸν κοροῖ-
δεύει.

Ἡ φωνὴ δυνατὴ ἔσκιζε, σὰ λόγην, τὴν σιωπὴν,
κοφτερὴ καὶ ἀσταλένια. Ἀθελα στάθηκαν, κρατών-
τας τὴν ἀναπνοή τους, ὁ Ὁρέστης κ' ἡ Χρυσούλα
γιὰ νὰκούσουν. Κι ἄκουσαν: (Ἀκολουθεῖ)